

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

Tamara Kovačić, 4937

EUROPSKI STRUKTURNI I INVESTICIJSKI FONDOVI

ZAVRŠNI RAD

Požega, 2016. godine.

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

DRUŠTVENI ODJEL

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ RAČUNOVODSTVO

**EUROPSKI STRUKTURNI I INVESTICIJSKI
FONDOVI**

ZAVRŠNI RAD

IZ KOLEGIJA EUROPSKE INTEGRACIJE

MENTOR: dr. sc. Mirjana Jeleč Raguž, prof. v. š.

STUDENT: Tamara Kovačić

Matični broj studenta: 4937

Požega, 2016.godine

SADRŽAJ

SAŽETAK

1. UVOD	1
2. EUROPSKA UNIJA I CILJEVI DJELOVANJA.....	3
2.1. Inovacijske politike.....	4
2.2. Politike solidarnosti	4
2.3. Djelokrug politike Europske unije.....	5
2.4. Proračun i troškovi Europske unije u svrhu provođenja politika	5
2.5. Financijska perspektiva za razdoblje Europa 2020.	6
2.5.1. Inicijative za postizanje ciljeva postavljenih u strategiji Europa 2020.	8
3. FINANCIJSKI INSTRUMENTI EUROPSKE UNIJE I PRIPREMA ZA KORIŠTENJE FINANCIJSKIH SREDSTAVA	9
3.1. Vrste sustava upravljanja financijskim instrumentima.....	9
3.2. Programiranje	10
3.2.1. Partnerski sporazum i operativni programi kao rezultat procesa programiranja	10
3.3. Republika Hrvatska i pristup fondovima.....	10
3.3.1. Sporazum Republike Hrvatske i Europske unije za razdoblje 2014-2020.....	11
4. EUROPSKI STRUKTURNI I INVESTICIJSKI FONDOVI.....	12
4.1. Alokacija za Republiku Hrvatsku i ciljevi financiranja.....	12
4.2. Operativni programi u Republici Hrvatskoj	14
4.3. Institucionalni okvir za provedbu aktivnosti u okviru operativnih programa koje se financiraju iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova	15
5. FONDOVI ZA FINANCIRANJE POSTIZANJA CILJEVA POLJOPRIVREDNIH I RIBARSTVENIH POLITIKA	16
5.1. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	16
5.1.1. Prioriteti programa i predviđena alokacija	17
5.1.2. Prioritetne osi	18
5.1.3. Upravljačko tijelo za Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj.....	20
5.1.4. Primjer projekta za Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	20
5.2. Europski fonda za pomorstvo i ribarstvo.....	21
5.2.1. Prioriteti unutar Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo i predviđena alokacija	23
5.2.2. Upravljačko tijelo za Europski fonda za pomorstvo i ribarstvo	24
5.2.3. Primjeri projekta financiranih iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo	24

6. FONDOVI NAMIJENJENI FINANCIRANJU AKTIVNOSTI KOHEZIJSKE POLITIKE EUROPSKE UNIJE	26
6.1. Kohezijski fond.....	26
6.1.1. Prioritetne osi	26
6.1.2. Upravljačko tijelo i provedbena tijela za provedbu Kohezijskog fonda u RH..	28
6.1.3. Primjer projekta koji se može financirati iz Kohezijskog fonda	28
6.2. Europski fond za regionalni razvoj.....	30
6.2.1. Prioriteti za financiranje iz Europskog fonda za regionalni razvoj	30
6.2.2. 10 osi Operativnog programa Konkurentnost i kohezija za alociraju financijska sredstva iz Europskog fonda za regionalni razvoj	31
6.2.3. Projektna ideja primjerena financiranju iz Europskog fonda za regionalni razvoj	34
6.3. Europski socijalni fond.....	35
6.3.1. Prioritetne osi	35
6.3.2. Institucionalni okvir za Europski socijalni fond	37
6.3.3. Primjer projekta za sufinanciranje iz Europskog socijalnog fonda.....	37
7. ZAKLJUČAK	39
LITERATURA.....	40
POPIS GRAFIKONA I TABLICA	42
IZJAVA O AUTORSTVU RADA	44

SAŽETAK

Ovim radom predstaviti će se Europski strukturni i investicijski fondovi za programsko razdoblje 2014.-2020. godine. Opisujući politike Europske unije i ciljeve djelovanja istih, stječe se informativni uvid u aktivnosti i djelovanja koja se financiraju iz Europskog proračuna. S obzirom na velike novčane iznose i utjecajnost projekata od važnosti je definirati i navesti ključne temelje i okvire o kojima u konačnici ovisi alokacija novčanih sredstva iz fondova, što se u radu kroz drugo i treće poglavlje javlja, ukratko ulazeći u strukture potrebne za provedbu fondova u Republici Hrvatskoj.

Kroz rad se, kao glavnu temu, predstavlja 5 fondova koji se zbog lakšeg pregleda dijele u dva poglavlja, prema ključnim politikama koje podupiru. Poljoprivredna i ribarstvena politika konkretno se financira iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj te Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo, čiji glavni prioriteti se navode, opisuju i objašnjavaju u samom radu. Kohezijska politika prema podacima analiziranim i prezentiranim u radu je od presudnog značaja i obuhvaća izravno tri fonda; Kohezijski fond, Europski fond za regionalni razvoj i Europski socijalni fond. U poglavlju koje obrađuje ta tri fonda, njihova opširna područja djelovanja su sažeta i pregledno opisana te upućuju na detaljnije informacije kroz osnovne smjernice.

Nakon pregleda osi za alociranje sredstava u poglavljima koja se tiču Europskih strukturnih i investicijskih fondova, uz svaki fond se na kraju predstavlja i komentira primjer projektne prijave prikladan za financiranje.

Djelujući paralelno u svrhu postizanja ciljeva postavljenih u Strategiji Europa 2020. sadržaj rada dovodi do zaključka o velikim mogućnostima i potrebi za iskorištenosti istih sa što većim uspjehom kao garancijom za opći boljitak Hrvatske.

Ključne riječi: ESI (Europski strukturni i investicijski fondovi), operativni programi, prioriteti, aktivnosti.

ABSTRACT

The purpose of this work is to present European Structural and Investment Funds for the programming period between 2014 and 2020. The informative insight into the activities and actions which are funded by the European budget is acquired by describing the policy of European Union as well as its objectives. Considering huge amounts of money and influence of the projects it is important to define and to list key foundations and frames by which, in the

end, the allocations of funds depends. This is mentioned in the second and the third part of this work where the structures, needed to conduct funds in Republic of Croatia, are described in brief.

As a main subject, five funds are presented. These funds are separated into two chapters (according to the policies that they support) in order to be easily revised. Agricultural and fishery policy is directly funded by the European Agricultural Fund for Rural Development, and by the European Maritime and Fisheries Fund. Their main objectives are explained and described in the given work. According to the analysed and presented data in this work, Cohesion policy is very important and directly includes three funds: Cohesion fund, European regional development fund and European social fund. In the chapter where these three funds are mentioned, their extensive area of activity is summarized and clearly described. They also refer to the detailed information through the basic guidelines.

After reviewing the axis for allocating funds in chapters which refer to European Structural and Investment Funds, every fund is presented and the example of project application suitable for funding is commented.

In order to achieve goals which are placed in Strategy Europe 2020. the content of this work leads to the conclusion about great possibilities as well as the need for utilization of these goals for the bigger success as the guarantee for the general Croatian prosperity.

Key words: ESIF (European Structural and Investment Funds), operational programmes, priorities, activities.

1. UVOD

Ovim radom će se predstaviti najveći financijski instrumenti osmišljeni u svrhu postizanja ozračja koje se žele ostvariti za dobrobit Europske unije, ali i država članica. Cilj rada je analizirati i sažeti djelovanje Europskih strukturnih i investicijskih fondova za razdoblje koje se odnosi na 2014.-2020.godinu. Kroz poglavlja u radu će se početi kratkim osvrtom na motive nastanka unije, tj. politika koje se provode u težnji ka ostvarenju određenih ciljeva u programskim razdobljima. Predstavljanjem proračuna i predviđenih financijskih ulaganja prema politikama i ciljevima, prezentira se Strategija Europa 2020. (2010.), koja daje strateški okvir svih djelovanja trenutnih financijska instrumenata Europske unije.

Osim osvrta na glavne vrijednosti koje se u Uniji promoviraju i multipliciraju putem projekata, mehanizama i alata za provedbu politika, u razmatranju će biti postupak pripreme (primjer Republike Hrvatske) za pristupanje Europskim strukturnim i investicijskim fondovima.

Kako se rad bavi konkretno Europskim strukturnim i investicijskim fondovima, samo informativno će se navesti sve značajnije instrumente koji su na raspolaganju iz proračuna Europske unije kako bi se bolje shvatio položaj i uloga razmatranih fondova u odnosu na ukupno funkcioniranje sustava. Opisujući proces pripreme članica za pristupanje fondovima i drugim financijskim instrumentima koje Unija koristi, navode se i aktivnosti Republike Hrvatske tokom pripreme za razdoblje 2014.-2020.godine.

Podjela Europskih strukturnih i investicijskih fondova će biti glavna tema rada te će se svaki fond detaljno predstaviti i popratit konkretnim primjerom projektne ideje koje se mogu primijeniti za poziv svakog od pet Europskih strukturnih i investicijskih fondova. Izložit će se pregled točnih iznosi financiranja prema svakom fondu i mehanizmi koji omogućavaju alokaciju tih sredstava u Republici Hrvatskoj, prema sustavu decentraliziranog financiranja.

Karakteristika fondova od strane Europske unije je obnavljanje perspektive i opetovano definiranje prioriteta svakih sedam godina što čini teškim za praćenje i samu provedbu pa će u radu biti fokus na trenutne prioritete koji su manje dostupni u tiskanoj literaturi s obzirom na promjenjivost kroz razdoblja. Najpouzdaniji i najčešće korišteni izvori u radu su službene internetske stranice gdje se svakodnevno ažuriraju informacije i pravovremeno objavljuju relevantne odluke na razini Europske unije i Republike Hrvatske.

Veličina svakog od fondova otežava unificirano sažimanje prioriteta, a isto tako i osi za provedbu, stoga će se radu u koristiti deduktivna metoda za analizu i predstavljanje. Svrha rada je detaljno napraviti pregled svakog pojedinog fonda prema prioritetima, navodeći institucionalne okvire provedbe te prolazeći po osima za financiranje. Predstavljanjem se želi jasno i točno napraviti pregled informacija o mogućnostima za financiranje na temelju kojih će biti moguće orijentirati se za apliciranje projektnih ideja, povlačenje bespovratnih sredstava i realizaciju prava i mogućnosti koje su na raspolaganju u trenutno gledanom razdoblju. Kako bi se što bolje stekao uvid u svrhu djelovanja fondova, točnije krajnji rezultat koji je u konačnici svrha postojanja i djelovanja fondova, rad će za svaki od 5 fondova prikazati jedan primjer projektne ideje koja je prikladna za financiranje u odnosu na opisane prioritete i osi fondova.

Zaključkom će se napraviti osvrt na rad i komentirati pojedine probleme i prilike uočene tijekom izrade od strane autora.

2. EUROPSKA UNIJA I CILJEVI DJELOVANJA

Područje djelovanja svih fondova zajedno predstavlja iznimno brojne sektore te je u čest problem pronalaženja sažetih i relevantnih informacija na jednom mjestu te će kroz rad svaki fond biti prezentiran prema predviđenom iznosu alokacije, prioritetima kojima se bavi i prema osima u Operativnom programu koji je instrument alokacije sredstava.

Europska unija je zajednica osnovana s idejom o boljem životu stanovnika; kao prostor gdje neće biti razlika među regijama cjeline po pitanju razvijenosti, a prostor ekonomske slobode poboljšava ekonomsko djelovanje. Poticanje gospodarske suradnje se smatra temeljem za homogeniziranjem regija i najbolji način za suzbijanje potencijalnih budućih sukoba u regiji. Vladavina prava je temelj na kojem je zasnovana te se ugovori i drugi dokumenti, kao što su sporazumi svih članica koji se odnose na ciljeve i smjer u kojem se kreće zajednica, a o kojima se zajednički odlučuje među članicama Unije, polazište su za sva djelovanja. Sve aktivnosti i smjer djelovanja Unije su detaljno planirani i razrađeni oslanjajući se na temeljnim vrijednostima koje su bile motiv osnivanja. Politike i proračun Europske unije kao temelj za financiranje

Javne politike Europske unije (i politike država članica, kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja) su temelj koji definira prioritete i ciljeve svih djelovanja. Financiranje iz proračuna Europske unije kroz europske fondove česta je mjera kojom se teži ostvarenju ideologije politika. Strateški dokumenti pri tome predstavljaju bitan segment jer i njihovom sadržaju ovisi tematika pojedinog natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava i prihvatljivost pojedinih projektnih ideja, navodi Ariana Vela u priručniku ESI fondovi (2015.).

Kroz strategije donesene za financijsku perspektivu (sedmogodišnje razdoblje) preciziraju se i postavljaju prioriteti djelovanja prema područjima, financirajući kasnije na temelju tih akata aktivnosti koje ih unaprjeđuju. Godišnjim proračunom Europska Unija alocira dio sredstava iz financijske perspektive u fondove od kojih zemlje članice Europske unije imaju korist, nadopunjavajući i povećavajući vrijednost djelovanja na nacionalnoj razini. Prema podacima iz publikacije, Europa u 12 lekcija, u kojoj P. Fontaine (2010.) spominje kako ukupni proračun Europske unije ne prelazi puno više od 1% prosječnog ukupnog bruto nacionalnog dohotka članica čineći tako veliki utjecaj upravo dobrom primjenom politika i usmjerenim djelovanjem putem instrumenata provedbe pojedine politike. Godišnje proračune priprema Europska komisija i članice ga moraju jednoglasno odobriti te ga izglasati Europski parlament. Prema aktivnostima s obzirom na područja na koje se primjenjuju, postoji osnovna podjela na inovacijske politike te politike solidarnosti.

2.1. Inovacijske politike

Inovacijske politike se suočavaju s izazovima budućnosti koji postoje u globalnom aspektu. Klimatske promjene i obnovljivi izvori energije su u fokusu, vodeći računa o emisijama štetnih plinova, *eco-friendly* industriji, razvrstavanju i zbrinjavanju otpada, uvođenju standarda proizvodnje te uvoza prehrambenih proizvoda. Na taj način štiti se zdravlje građana i unaprjeđuje kvaliteta življenja. Sama Unija je produkt ujedinjenja s idejom stvaranja napredne svjetske zajednice koja će tehnološkim istraživanjima i inovacijama unaprijediti živote i pronaći alternativne izvore energije. Znanstveni nukleus bi se kroz mreže instituta unutar Unije ojačavao konkurirajući svjetskom trendu inovacijama na području zdravlja, okoliša, infrastruktura, zdravstva i poljoprivrede. Važnost racionalnog iskorištavanja goriva uviđa se u konstantnim porastom trenda za uvozom fosilnih goriva te drugih energenata. Istraživanjem obnovljivih izvora energije koji su ekološki osviješteni kao i inteligentnom uporabom i štednjom raspoloživih je prioritet za postizanje ekološki osviještenog građanstva. Zagovaranje takvog življenja provodi se i poboljšanjem usluga javnog prijevoza, uvođenjem energetske certifikata i sufinanciranjem uvođenja obnovljivih izvora energije u kućanstva i proizvodne pogone.

2.2. Politike solidarnosti

Politike solidarnosti koncentrirane su na očite nejednakosti među regijama i sektorima unutar Unije. Posebno se vodi računa da poticanjem razvoja nerazvijenih dijelova ne usporava naprednije regije u razvijanju, ograničavanjem individualnog tempa napretka, nego se sustavno provodi *catching up* proces. Potrebno je precizno odrediti kritične točke te ih financijski i mentorski poticati uključivati u već razvijene sustave unutar Unije. Regionalna pomoć i kohezijska politika teže ka povećanju radnih mjesta, poštujući načela za koja se zalažu inovacijske politike pri tome stavljajući osobe marginaliziranih skupina u bolji polazni položaj nego u kojem su trenutno. Važnost postizanja takvih ciljeva je prepoznata i ulaganja za ostvarenje pojačano se vrše putem Europskog fonda za regionalni razvoj, Kohezijskog fonda i Europskog socijalnog fonda, čije djelovanje će naknadno biti detaljnije opisano u radu. Utjecajnu ulogu u solidarnosti ima i Zajednička poljoprivredna politika proistekla još iz Rimskog ugovora 1957. godine koja brine o potrebama i standardima poljoprivrednog sektora, što racionalnijem raspolaganju potencijala svakog segmenta i tržišta na kojem djeluju, vodeći pri tome računa i o potrošačima. Zaštita ekosustava, očuvanje ruralnog stanovništva i promoviranje zdravih stočarskih i ratarskih uzgoja dijelom se financira i iz

Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj koji će se isto opširnije obraditi u nastavku. Socijalna dimenzija potiče se sredstvima iz Europskog socijalnog fonda, direktno djelujući na nepravde nastale prema radnicima i isključenim skupinama. Društveni napredak nije moguć ukoliko društvo ne zasniva svoj razvoj na jednakostima i ravnopravnosti svakog građana unutar Europske unije. Senzibilizacija zajednice za poštivanje jednakosti i pružanje potpore marginaliziranim skupinama za ostvarenje svojih prava je svrha djelovanja socijalnih politika. Aktivno europsko građanstvo koje je socijalno osviješteno je polazište napretka.

2.3. Djelokrug politike Europske unije

Svaka politika je sa svrhom osmišljena i često se njihova djelovanja isprepliću i uzajamno ovise. Kao osnovni okvir politika se može navesti poboljšanje političke, socijalne i gospodarske situacije unutar granica Europske unije. Poboljšavajući uvijete zapošljavanja svih socijalnih skupina i umanjujući razlike u razvijenosti (s naglaskom ne ograničavanja napretka razvijanja) između manje i više razvijenih regija kroz fondove se postiže ekonomska te socijalna kohezija u Europskoj uniji. U konačnici, ulaganjem u manje razvijene regije raste ukupna konkurentnost Europske unije.

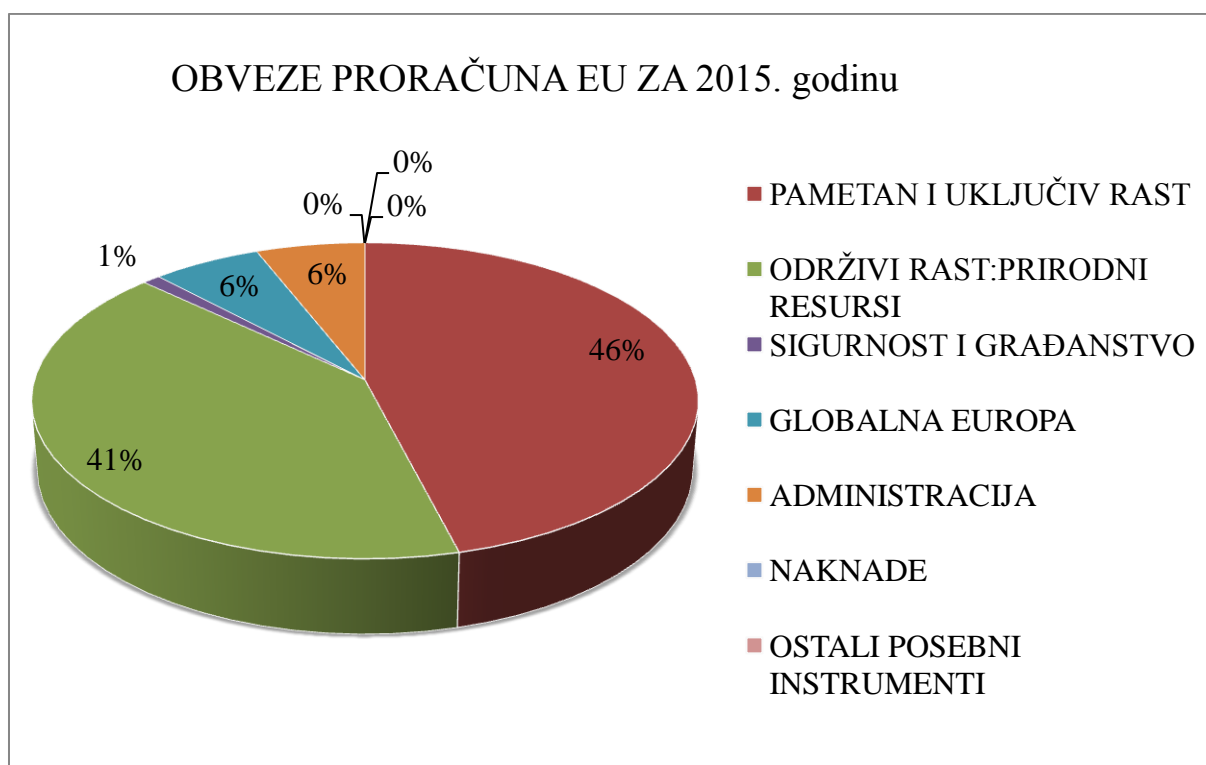
2.4. Proračun i troškovi Europske unije u svrhu provođenja politika

Potrošnja sredstava je objavljena na službenim internetskim stranicama Europske unije i dostupna javnosti na http://europa.eu/index_hr.htm, (15-04-2016.)

Ukratko, najvećim dijelom proračuna financira se rast i zapošljavanje, pomoć nedovoljno razvijenim regijama i društvenim skupinama u nepovoljnijem položaju te podizanje konkurentnosti europskih poduzeća (46%). Nešto manje namijenjeno je poljoprivredi i ruralnom razvoju za proizvodnju sigurnih i pouzdanih zaliha hrane, inovativna poljoprivreda i učinkovito i održivo gospodarenje zemljištem i šumama (41%).

Na *grafikonu 1* je prikazana raspodjela sredstva za 2015. godinu čiji omjeri su reprezentativni i za cijelo razdoblje trenutne financijske perspektive.

Grafikon 1: Obveze Proračuna EU za 2015. godinu

Izvor: Obrada autora prema: http://europa.eu/pol/financ/index_hr.htm, (15-04-2016.)

2.5. Financijska perspektiva za razdoblje Europa 2020.

Trenutno je aktivno razdoblje sedmogodišnje perspektive Europe 2020. (odnosi se na razdoblje 2014.-2020. godine) koja je strateški okvir za korištenje fondova Europske unije. Ciljevi koji su temelj Europe 2020. su osnova za razrađivanje ciljeva nacionalnih strategija i u konačnici se financiranje usmjerava za ostvarenje definiranih ciljeva.

Nakon što se Europa prethodno strateško razdoblje suočila s krizom, a suvremeni izazovi ubrzavaju tempo rasta, uvidjela se potreba djelovanja Europske unije kao zajednice koju karakteriziraju pametna, održiva i uključiva ekonomija. U samoj strategiji Europa 2020. (2010.), se ukratko navodi kako su jedinstvo i visoki socioekonomski standardi života vizija su kojoj se teži u budućnosti. Jedinstvo ekonomija 28 država članica stvara snažnu konkurentnost na globalnom tržištu, stoga je od velike važnosti da vlada jednak stupnja razvoja unutar cijele zajednice. Klimatske promjene donose velike rizike koje se kvalitetnije i financijski lakše mogu prevenirati i sanirati zajedničkim djelovanjem članica. Poboljšanje kvalitete koordinacije brojnih sustava zemalja (bankovni, obrazovni, porezni, statistički...) olakšava jedinstvo i jednakost funkcioniranja, ali i pospješuje sustizanje zaostalih segmenata

u odnosu na razvijenije. Politička se snaga ojačava ukoliko se istupa kao zajednica više država koja promovira i brani svoje interese, jedinstvenim nastupom stvarajući poziciju jedne od velesila. Svakako tu kvaliteta ekonomskih, socijalnih i sigurnosnih uvjeta ima presudnu ulogu za građenje svjetskog statusa.

Potencijalni problemi unutar Europske Unije su bili povijesni ratovi čiji se utjecaji konstantno žele neutralizirati i osigurati sigurno područje očuvanja ljudskih prava i sloboda. Stanovništvo Europe statistički sve više stari što je specifična pojava u odnosu na ostatak svijeta i problem koji je jedinstven svim zemljama članicama i drugim državama regije. Uzimajući u obzir te kritične probleme koji mogu narušiti viziju Europske unije u budućnosti, u Strategiji Europa 2020. definiraju se glavni prioriteti.

„Strategija Europa 2020. predlaže tri prioriteta koji se međusobno nadopunjuju:

- pametan rast: razvijanjem ekonomije utemeljene na znanju i inovaciji,
- održiv rast: promicanje ekonomije koja učinkovitije iskorištava resurse, koja je zelenija i konkurentnija,
- uključiv rast: njegovanje ekonomije s visokom stopom zaposlenosti koja donosi društvenu i teritorijalnu povezanost.“ (Europa 2020., 2010.)

Kroz trenutnu strategiju do 2020. godine, uz primjenu politika koje se bave prepoznatim problemima i korištenjem financijskih instrumenata Europske unije, Europska unija prema strategiji Europa 2020. teži ostvarenju 5 glavnih ciljeva koji su međusobno u korelaciji koji su definirani na slijedeći način u samoj strategiji Europa 2020. (2010.):

- investiranje u istraživanja i razvoj u vrijednosti 3% BDP-a EU,
- ostvarenje klimatsko- energetske ciljeva „20/20/20“ (smanjenje emisije za najmanje 20% naspram razine 1990.godine, porast energetske učinkovitosti za 20% te udjela energije iz obnovljivih izvora iznad 20%),
- zaposleno 75% radno sposobne populacije (20-64 godine),
- 40% mladih sa završenim tercijarnim stupnjem obrazovanja, a manje od 10% mladih napustilo školovanje,
- 20 milijuna ljudi manje je u riziku od siromaštva (minimalno).

Razvijanje i djelovanje u planiranom smjeru tokom višegodišnjeg financijskog okvira te u konačnici dosezanje zadanih ciljeva, Europska unija osigurava financijski putem fondova. Europska unija ih je osnovala kao financijski instrument za koje su sredstva pribavljena iz proračuna Europske unije u svrhu provedbe javnih politika, ističe Ariana Vela (2015.), u priručniku Menadžment ESI fondova.

2.5.1. Inicijative za postizanje ciljeva postavljenih u strategiji Europa 2020.

Europska komisija osmislila je 7 predvodničkih inicijativa koje se spominju u Strategiji Europa 2020. (2010.), koje trebaju aktivirati svaki segment koji se može uključiti u postizanje prioriteta.

Pametna rast se kroz inicijative „Unija inovacija“, „Mladi u pokretu“ i „Digitalna agenda za Europu“ fokusira na područja inovacija, istraživanja, obrazovanja, usavršavanja, cjeloživotnog učenja te digitalizacije putem informacijskih i komunikacijskih tehnologija.

Održiva rast odnosi se na konkretno i održivo gospodarstvo koje učinkovito djeluje prema najnovijim standardima za borbu protiv klimatskih promjena i ulaže u razvoj novih izvora energije. „Resursno učinkovita Europa“, i „Industrijska politika za globalizacijsko doba“ su inicijative osmišljene u svrhu lobiranja svih uvjeta održivog rasta.

Uključiva rast osnažuje ljude za konkuriranje na tržištu rada, prilagodbu i napredak, vodeći računa o mogućnostima i položaju osjetljivih skupina. Povećavanjem udjela zaposlenih brinući posebice o socijalno ugroženim skupinama, razvijanjem vještina i borbom protiv siromaštva uzrokovano položajem u društvu „Program za nove vještine i radna mjesta“ je inicijativa čija je svrha uključiti nezaposlene osobe u tržište rada, poštovati prava radnika, omogućiti horizontalnu i vertikalnu mobilnost karijere te slobodan pristup obrazovanju svim građanima. Inicijativa „Europska platforma protiv siromaštva“ teži osviještenju potreba i provedbi programa pomoći, stvaranju mreža pružatelja socijalnih usluga, prilagodbu postojećih sustava te suzbijanjem siromaštva kroz planove i obrambene mehanizme.

3. FINANCIJSKI INSTRUMENTI EUROPSKE UNIJE I PRIPREMA ZA KORIŠTENJE FINANCIJSKIH SREDSTAVA

Europska unija putem europskih fondova, programa i inicijativa te drugih financijskih instrumenata teži postizanju strateških ciljeva programskog razdoblja, podupirući tako provedbu ciljeva i prioriteta politike Europske Unije, opisuje Jeleč Raguž Mirjana (2014.) u dijelu Mogućnosti i izvori financiranja iz Europskih fondova za hrvatske poduzetnike Start-up priručnika za strateški razvoj poduzetništva. Nadalje, za dobivanje financijske podrške potrebno je da projektna ideja odgovara europskim i nacionalnim prioritetima te se odvija u svrhu ostvarenja definiranih ciljeva, na čije se uporište u programskim dokumentima treba i pozvati pri apliciranju. Potrebno je zadovoljiti stroga pravila pristupanja natječaju te provedbi i kontroli koja iziskuje mnogo znanja, u svrhu transparentnog i namjenskog trošenja novca. Unatoč težnji za postizanjem istih ciljeva i provođenju istih politika, svaki instrument financiranja ima svoj djelokrug i prioritete koje potpomaže. Dok programi i inicijative Unije predstavljaju fondove koji se centralizirano upravljaju od strane Europske komisije (izvršne agencije Europske komisije), strukturnim i investicijskim fondovima upravlja se decentralizirano, na način da se upravljanje vrši podijeljeno između Europske unije i samih zemalja članica (akreditirana i odgovorna tijela zemlje članice raspisuju natječaje i potpisuju ugovore s korisnicima).

3.1. Vrste sustava upravljanja financijskim instrumentima

S obzirom da se trećina proračunskih sredstava Europske unije ulaže u instrumente za ostvarivanje ciljeva javnih politika bitno je razlikovati dva načina upravljanja: centralizirani sustav provedbe (upravljanje iz Bruxellesa i odnosi se na postizanje ciljeva bitnih za Uniju u cijelosti), te decentralizirani sustav, koji obuhvaća i Europske strukturne i investicijske fondove. Decentralizirani instrumenti sadrže najveći segment Proračuna Europske unije.

Centralizirani instrumenti su preokupirani unificiranim ciljevima i prioritetima, koji su u javnim politikama na razini Unije slični, kvalitativno i kvantitativno, jer se svaka organizacija, skupina ili pojedinac mogu aplicirati za financiranje ukoliko zadovoljavaju kriterije poziva na razini cijele Unije. Programi Europske unije se primjenjuju kroz centralizirani model upravljanja (postoji mogućnost decentralizacije provedbe programa putem agencija Europske unije za provedbu nekog programa u zemlji članici).

Za specifičnije ciljeve, koji variraju ovisno o stupnju razvoja i prioriteta od države do države i različito su ugrađeni u nacionalne strateške okvire, racionalniji je decentraliziran sustav provedbe koji će primjerenije rasporediti sredstva u svrhu napretka i sustizanja.

3.2. Programiranje

Proces programiranja država članica provodi kao pripremu za stvaranje uvjeta korištenja financijskih sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova za razdoblje provedbe. U svrhu povlačenja sredstava potrebno je konkretno odgovoriti koji su prioriteti u skladu s Nacionalnom strategijom te se kao takvi mogu sufinancirati iz raspoloživih fondova.

3.2.1. Partnerski sporazum i operativni programi kao rezultat procesa programiranja

Za potrebe pristupanja fondovima preduvjet je da svaka država članica sklopi Partnerski sporazum s Europskom komisijom o korištenju strukturnih i investicijskih fondova Europske unije. Prije potpisivanja Sporazuma, potrebno je da se donesu nacionalni programi reformi - Operativni programi, strategije provedbe te zakonski okvir korištenja sredstava. Partnerski sporazum sadrži strateška područja i prioritete određene za svaku članicu pri korištenju fondova u svrhu ostvarenja ciljeva iz Strategije Europe 2020 (2010.), vodeći računa da se pri izradi u obzir uzmu i preporuke koje se odnose na ciljeve i prioritete specifične ovisno o teritorijalnom i socioekonomskom položaju svake države zasebno. Kao smjernica za razvoj nacionalnih strategija koristi se i naputak Europske komisije. Naputak se upućuje svakoj državi zasebno predstavljajući stav o izazovima i prioritetima kojima se treba posvetiti povećana pažnja u narednom razdoblju prema mišljenju Europske komisije.

3.3. Republika Hrvatska i pristup fondovima

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju 01. srpnja 2013. godine Hrvatska je postala punopravna članica Europske unije. Osim osnovnih uvjeta koje je ispunila pristupanjem, uskladiвши standarde djelovanja kojima je ranije odstupala znatnije od ostalih članica, potrebno je obaviti proces programiranja za svako programsko razdoblje. To obuhvaća osnivanje i rad Međuresornog koordinacijskog povjerenstva za pripremu programskih dokumenata u svrhu stvaranja operativnih programa unutar tematskih radnih skupina te realiziranje Partnerskog sporazuma.

3.3.1. Sporazum Republike Hrvatske i Europske unije za razdoblje 2014-2020.

Republika Hrvatska je 30.10.2014. godine postigla Sporazum koji je daljnji okvir korištenje sredstava Europskih strukturnih i investicijskih fondova u trenutnom programskom razdoblju. Definirali su se načini za provjeru usklađenosti sa Strategijom Europa 2020. (2010.), nacionalni ciljevi koji se žele ostvariti putem pojedinih fondova i koji su u skladu s ciljevima trenutne perspektive Europa 2020. Opsežna analiza i identificiranje potreba koje se u tom procesu odvijaju, stvara dobar potencijal za učinkovito postizanje zadanih ciljeva.

Usklađenost zakonodavstva i fleksibilnost proračuna su važni preduvjeti koje je Hrvatska zadovoljila te postavivši propise koji se odnose na višegodišnje planiranje sredstava stvorila Nacionalni strateški referentni okvir koji zadovoljava sve kriterije potrebne za uspješno zadovoljavanje uvjeta natječaja, ali i kvalitetnu operativnu provedbu. Strateška dokumentacija uključuje i odobrene Operativne programe u kojima se opširnije definira područje djelovanja te opisuju aktivnosti za korištenje Europskih strukturnih i investicijskih fondova.

4. EUROPSKI STRUKTURNI I INVESTICIJSKI FONDOVI

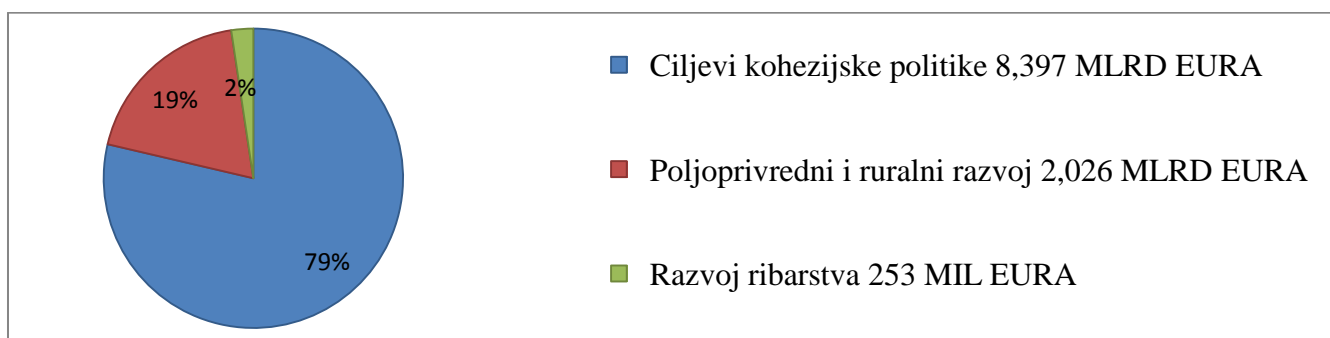
Europski fond za regionalni razvoj (ERDF), Europski socijalni fond (ESF), Kohezijski fond (CF), Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD) i Europski pomorski i ribarski fond (EMFF) zajedničkog naziva Europski strukturni i investicijski fondovi (ESIF) sadrže 75% financijskih sredstva proračuna Europske unije prema službenom proračunu Europske unije http://ec.europa.eu/contracts_grants/beneficiaries_en.htm, (12-05-2016.) i glavni su instrument primjene europskih politika.

4.1. Alokacija za Republiku Hrvatsku i ciljevi financiranja

Europski socijalni i investicijski fondovi od 2014. do 2020. godine su Republici Hrvatskoj na raspolaganje stavili ukupno 10,676 milijardi eura. Prema podjeli na službenoj internetskoj stranici <http://www.strukturnifondovi.hr/esi-fondovi-2014-2020>, (12-05-2016.) vidljivo je kako se najviše financira kohezijska politika s 8,397 milijardi eura, a poljoprivredni i ruralni razvoj 2,026 milijardi eura. Osim toga 253 milijuna eura se ulaže u razvoj ribarstva i pomorstva.

Ciljevi koji se financiraju iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova u svrhu provedbe kohezijske politike su konvergencija, regionalna konkurentnost i zapošljavanje uz europsku teritorijalnu suradnju. Prema prikazu *grafikona 2* uočava se kako se sredstva izražajnije alociraju za postizanje konvergencije putem Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda te Kohezijskog fonda.

Grafikon 2: Udio financiranja pojedinih ciljeva iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova

Izvor: Obrada autora prema: <http://www.strukturnifondovi.hr/esi-fondovi-2014-2020>, (12-05-2016.)

Europski fond za regionalni razvoj alocira sredstva u svrhu smanjivanju razlika u razvoju pojedinih zemljopisnih područja te postizanja ekonomske i socijalne kohezije smanjenjem razlika između skupina ljudi, stvaranjem radnih mjesta kroz poticanjem malog i srednjeg poduzetništva te infrastrukturnih i proizvodnih investicija.

Europski socijalni fond usmjerava sredstva na postizanje politike zapošljavanja *targetirajući* regije čija stopa nezaposlenih je iznad prosjeka.

Kohezijski fond općenito služi za velike infrastrukturne projekte razvijajući infrastrukturu (u sklopu Trans-europske prometne mreže) i promicanje održivog razvoja.

Poljoprivredna politika se primjenjuje kroz Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj te europski pomorski i ribarski fond.

Motiv financiranja iz fondova je i ostvarivanje Tematskih ciljeva iz strategije Europa 2020. (2010.) što se vidi iz *tablice 1* u kojoj se svaki od tematskih ciljeva ostvaruje kroz minimalno dva fonda.

Tablica 1: Tematski prioriteti strategije Europa 2020.

TEMATSKI PRIORITETI EU 2020 (1-11)	EMFF	EAFRD	CF	ERDF	ESF
1. Veća ulaganja u istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije		x		x	
2. Poboljšanje pristupa informacijskim i komunikacijskim tehnologijama te njihova korištenja i kvalitete		x		x	
3. Poboljšanje konkurentnosti malih i srednjih tvrtki	x	x		x	
4. Podržavanje prijelaza na gospodarstvo s manjim udjelom ugljika	x	x	x	x	
5. Poticanje prilagodbe na klimatske promjene, prevencije opasnosti i upravljanja		x	x	x	
6. Očuvanje i zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa	x	x	x	x	
7. Promicanje održivog prometa i poboljšanje mrežnih infrastruktura			x	x	
8. Promicanje održivog i kvalitetnog zapošljavanja i podržavanje mobilnosti radne snage	x	x		x	x
9. Promicanje društvene uključenosti te borba protiv siromaštva i diskriminacije		x		x	x
10. Ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje	x	x		x	x
11. Poboljšanje učinkovitosti javne uprave	x	x		x	x

Izvor: obrada autora prema:

http://ec.europa.eu/regional_policy/hr/policy/how/priorities, (13-05-2016.)

4.2. Operativni programi u Republici Hrvatskoj

Operativni programi sadrže detaljnije postavljene mjere i aktivnosti za realizaciju prioriteta definiranih Sporazumom. Njima se i konkretizira sam postupak provedbe aktivnosti. Nacionalni strateški okvir u Hrvatskoj obuhvaća 4 operativna programa:

- OP Konkurentnost i kohezija (prosinac 2014. godine),
- OP Učinkovitost ljudskih potencijala (prosinac 2014. godine),
- Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020. (svibanj 2015. godine),
- OP za pomorstvo i ribarstvo (studenj 2015. godine).

Operativni programi postavljaju prioritete za koje se mogu financijska sredstva pribavljati iz više izvora pa se pojavljuje mogućnost da se iz strukturnih i investicijskih fondova može unutar jednog operativnog programa povlačiti sredstva iz dva ili više fondova. Detaljnije mogućnosti financiranja operativnih programa iz fondova su vidljiva u *tablici 2*.

Tablica 2: Alokacija sredstava ESIF za Hrvatsku kroz Operativne programe

OPERATIVNI PROGRAM	Ukupna alokacija za OP (u mil. eura)	% koji se financira iz ESIF	Alokacija po fondovima za Hrvatsku u razdoblju 2014.-2020. (iznosi u milijunima eura)				
			EMFF	EAFRD	CF	ERDF	ESF
Konkurentnost i kohezija	6.881,00	100,00 %			2.559,545	4.321,499	
Učinkovitost ljudskih potencijala	1.850,00	81,95 %					1.516,033
Program ruralnog razvoja	2.383,00	85,03 %		2.026,222			
Pomorstvo i ribarstvo	252,64	100,00 %	252,643				

Izvor: Obrada autora prema: <http://www.strukturnifondovi.hr/esi-fondovi-2014-2020> (12-05-2016.)

Može se zaključiti kako se za aktivnosti koje se provode u sklopu operativnih programa preko 85% financijskih sredstava pribavlja isključivo iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova što pokazuje njihovu stvarnu važnost za Hrvatsku. Ujedno, u tablici nisu prikazani ostali instrumenti Europske unije kroz koje se još financiraju pojedini operativni programi. Proračun Europske unije u konačnici ukupno za realizaciju operativnih programa neosporno financijski osigurava provedbu istih uz minimalna sufinanciranja iz drugih izvora.

4.3. Institucionalni okvir za provedbu aktivnosti u okviru operativnih programa koje se financiraju iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova

Za provedbu decentraliziranih sustava upravljanja fondovima Europske unije Hrvatska je morala postaviti institucionalni okvir. Glavno, koordinacijsko tijelo, je Ministarstvo regionalnog razvoja i programa Europske unije koje provodi upravljanje i kontrolu korištenja. Odgovorno je za programiranje, reguliranje sustava, nadzor i komunikaciju s Europskom komisijom, pravilnike te uspostavu integriranog sustava upravljanja informacijama (MIS). Upravljačka tijela su resorna ministarstva nadležna po djelatnosti ovisno o specifičnostima pojedinog programa. Posredničko tijela se dijele na tijelo prve i tijelo druge razine. Tijelo 1. razine osmišljava sadržaj, raspisuje poziv, provodi selekciju i donosi odluku o dodjeli sredstava te sklapa ugovor s korisnicima bespovratnih sredstava. Posredničko tijelo 2. razine, osim što se uključuje u postupak selekcije u procesu čišćenja proračuna i donosi svoje mišljenje o financiranju, u cijelom procesu ima dužnost savjetodavnog tijela prema korisnicima prije zatvaranja poziva (grupne i individualne konzultacije, tehničke pomoći) kao i provedbe terenskih kontrola tokom i nakon završetka projekta.

Svi natječaji se obavezno objavljuju na službenoj internet stranici za Europske strukturne i investicijske fondove u Republici Hrvatskoj, *strukturnifondovi.hr*. Ujedno i upravljačka tijela te sve institucije koje sudjeluju u prikupljanju aplikacija imaju obavezu javno objavljivati natječaje na svojim službenim kanalima. Najvažniji dokument što se tiče poziva je svakako indikativni godišnji plan objave natječaja, kalendar koji se redovno ažurira na službenoj internet stranici za Hrvatsku te sadrži popis svih natječaja koji se financiraju iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova.

5. FONDOVI ZA FINANCIRANJE POSTIZANJA CILJEVA POLJOPRIVREDNIH I RIBARSTVENIH POLITIKA

Kroz naredna dva podnaslova detaljnije će se izvršiti pregled i analiza fondova koji financijski osiguravaju realizaciju definiranih ciljeva politika Europske unije koji se odnose na područja poljoprivrede i ruralnog razvoja te akvakulture. Najpoznatije politike koje se bave navedenim su Zajednička poljoprivredna politika i Zajednička ribarska politika.

5.1. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (*Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD*) financira ruralni razvoj, koji je drugi stup Zajedničke poljoprivredne politike, iz čijih sredstava se i stvara izvor za financiranje. U Hrvatskoj se financijska sredstva iz tog fonda iskorištavaju u okviru Programa ruralnog razvoja za Republiku Hrvatsku 2014-2020. (2015.) u svrhu postizanja ciljeva iz strategije Europe 2020. (2010.).

„Ciljevi programa su:

- poticati konkurentnost poljoprivrede,
- osigurati održivo upravljanje prirodnim resursima i klimatskim promjenama,
- postići uravnotežen teritorijalni razvoj ruralnih područja, uključujući stvaranje i očuvanje radnih mjesta., (Program ruralnog razvoja 2014.-2020., 2014.)

Ruralni razvoj pridonosi konkurentnosti poljoprivrede, održivog upravljanja prirodnim resursima i klimatskim promjenama te uravnoteženju teritorijalnog razvoja ruralnih područja.

Za Hrvatsku se, prema proračunu Europske unije, u trenutnoj financijskoj perspektivi iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj alokira 2.026.222.500,00 eura.

Sredstvima programa mogu se koristiti poljoprivredni gospodarski subjekti, poljoprivredne organizacije, udruge i sindikati, udruge za zaštitu okoliša, organizacije koje pružaju usluge u kulturi zajednice, uključujući medije, udruge žena, poljoprivrednici, šumari i mladi.

S obzirom da se Europskim poljoprivrednim fondom za ruralni razvoj u Hrvatskoj financiraju samo aktivnosti unutar Programa ruralnog razvoja 2014.-2020. , a u ukupno se za Program ruralnog razvoja odvaja 2,383 milijarde eura, vrijednost 2,026 milijardi eura iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj čini veliku većinu, bitno je upoznati sve prioritete programa i ciljeve skupine, kao ciljeve koji imaju dodatnu vrijednost.

5.1.1. Prioriteti Programa i predviđena alokacija

Prioriteti Programa dostupnog na URL:<http://www.mps.hr/ipard/default.aspx?id=129> (12-05-2016.) su podijeljeni na 6 prioriteta djelovanja:

1. Prenošenje znanja i aktivnosti informiranja kroz poticanje transfera znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima, posebice u odnosu na poticanje inovacija i znanja u ruralnim područjima, cjeloživotnog učenja i stručne obuke u sektoru poljoprivrede i šumarstva i međusektorske veze između poljoprivrede, šumarstva, prehrambene industrije, istraživanja i inovacija.

Sredstva za ostvarenje ciljeva ovog prioriteta su raspoređena unutar 2-6 prioriteta.

2. Povećanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava, konkurentnosti poljoprivrednih djelatnosti u regijama, postizujući restrukturiranje OPG-a u svrhu postizanja poljoprivredne raznolikosti usavršavanjem znanja i motiviranjem mladih za održavanje obiteljske tradicije. Financiranje savjetodavnih službi, službi za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvima i pomoć poljoprivrednim gospodarstvima.

Predviđena sredstva za ostvarenje ciljeva prioriteta: 600.545.085,72 eura.

3. Promicanje organizacije prehrambenog lanca i upravljanje rizicima u poljoprivredi, uzimajući u obzir dobrobit životinja, u preradi i trgovanju poljoprivrednim proizvodima kroz kvalitetniju integraciju primarnih proizvođača u prehrambenom lancu unaprijeđenim programima i aktiviranjem na lokalnim tržištima.

Predviđena sredstva za ostvarenje ciljeva prioriteta: 237.632.367,48 eura.

4. Obnova, očuvanje i promicanje ekosustava u zaštiti poljoprivrede i šumarstva; obnovom i očuvanje biološke raznolikosti, promicanjem prirodnog uzgoja, unaprjeđenje upravljanja vodama i tlom, te kontrolu i redukciju onečišćenja.

Predviđena sredstva za ostvarenje ciljeva prioriteta: 561.119.748,96 eura.

5. Promicanje učinkovitosti resursa i postizanje klimatski osvještenijem gospodarstvu u poljoprivredi, prehrani i šumarstvu. Usredotočiti se na racionaliziranje u potrošnji vode u poljoprivredi te energije u poljoprivredi i prehrambenoj industriji olakšavanjem primjene korištenja obnovljivih izvora energije (bioenergija) osnivanjem bio-gospodarstava u konačnici bilježeći smanjenje emisije kroz djelovanje poljoprivrede i šumarstva.

Predviđena sredstva za ostvarenje ciljeva prioriteta: 170.508.210,00 eura.

6. Promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj ruralnih područja. Posebice posvećujući pažnju olakšavanju diversifikacije, stvaranju novih malih poduzeća i radnih mjesta, podupiranju lokalnog razvoja u ruralnim područjima i olakšavanju pristupa, upotrebe te kvalitete informacijskih i komunikacijskih tehnologija na ruralnim područjima.

Predviđena sredstva za ostvarenje ciljeva prioriteta: 401.382.525,79 eura.

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj će financirati i tehničku pomoć; uspostavu europske mreže za ruralni razvoj, EIP (Europsko inovacijsko partnerstvo) mreže, Europske evaluacijske mreže za ruralni razvoj i nacionalne ruralne mreže.

Predviđena sredstva iznose 55.034.562,05 eura.

Navedeni prioriteti primjenjuju se unutar cijele Europske unije no decentraliziranim pristupom fondovi imaju mogućnost više pozornosti obratiti specifičnosti prioriteta koji daju konkretne rezultate uzimajući u obzir strateški okvir zemlje članice razrađen iz Strategije 2020.(2010.), što je kod pitanja poljoprivrede, koja se dosta oblikuje ovisno i o točnom geografskom položaju, odličan pristup.

5.1.2. Prioritetne osi

Aktivnosti koje se podupiru Programom ruralnog razvoja i doprinose ostvarenju ciljeva Zajedničke poljoprivredne politike u poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj podijeljene su u četiri osi:

1. prioritetna os

Konkurentnost; obuhvaća aktivnosti koje se provode u svrhu dosezanja i podizanja konkurentnosti poljoprivredne, šumarske te prehrambeno- prerađivačke djelatnosti:

- otvaranje novih tržišta za poljoprivredne i šumarske *outpute*,
- poboljšanje ekološke osviještenosti na farmama i u šumarstvu,
- osuvremenizacijom poljoprivrednih gospodarstava ,
- povećanje vrijednosti šuma i drvnih sirovina,
- prerada i distribucija poljoprivrednih i šumarskih proizvoda usklađenih sa standardima, EU poboljšanje i razvoj infrastrukture,
- razvijanje poslovnih vještina, pružanje savjetodavnih usluga i integriranje strukovnog usmjeravanja i usavršavanja u ruralnim područjima, neformalno učenje,

- promicanje edukacije i unaprjeđenje ljudskih potencijala poboljšanjem prakse u učenju, beneficirani odlazak poljoprivrednika u mirovinu, potporu mladim poljoprivrednicima, u osnivanju, pozicioniranju na tržištu i pružanje potpore za one koji se tek uvode u posao.

2. prioritetna os

Zaštita okoliša i upravljanje zemljištem stavljanjem naglaska na važnosti:

- doprinošenja racionalnom iskorištavanju obradivih zemljišta, poticanjem poljoprivrednika i šumskih djelatnika na djelovanje u smjeru očuvanja okoliša i krajolika skrbeći o zaštiti prirodnih resursa neophodnih za održivi razvoj koji je u skladu s ekološki osviještenim djelovanjem sektora,
- očuvanju biološke raznolikosti unutar područja Natura 2000 (ekološka mreža) ulaganjem u neproizvodne investicije, pojačana skrb o životinjskim i biljnim vrstama,
- ublažavanju klimatske promjene, smanjenje onečišćenja vode i tla prilikom obavljanja djelatnosti (uzgoja, obrade, eksploatacije i industrijske prerade), održiva upotreba šumskih područja, pošumljavanje, njega i zaštita ekosustava.

3. prioritetna os

Gospodarska raznolikost i kvaliteta života; potiče različitosti ruralnoga gospodarstva i unaprjeđenje kvalitete života u ruralnim područjima posvećujući pozornost na:

- pokretanje i razvoj seoskog i eko-turizma i vezanih djelatnosti,
- aktivaciju i komercijalizaciju lokalnih obrta te revidiranje usluga i proizvoda unutar postojećih mogućnosti, poboljšavajući ponudu u skladu s potrebama tržišta,
- edukacije i stjecanja vještina, informiranost stanovništva i razvoj poduzetništva.

4. prioritetna os: LEADER

Tematske osi dopunjene su dodatno horizontalnom osi, znanim kao pristup LEADER (os LEADER). Europska komisija potakla je uvođenje LEADER pristupa za mobiliziranje stanovništva i jedinica lokalne samouprave za stvaranje razvojne strategije uviđajući potencijal koji im njihov kraj nudi te daljnju implikaciju strategije u djelovanju. Primjena strategija iziskuje integrirajuće višesektorske aktivnosti i u tu svrhu se javila potreba za osnivanjem LAG-ova (lokalnih akcijskih grupa), koje provode aktivnosti od inovacije do spajanja i djelovanja pojedinih gospodarstava i zajednica, u svrhu lokalnog razvoja „po mjeri“ maksimalno iskorištavajući prepoznati potencijal. Osnazivanje LAG-ova i održivost njihove

mreže kroz višegodišnje razdoblje omogućit će učinkovitu pripremu i provedbu aktivnosti financiranih iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj.

5.1.3. Upravljačko tijelo za Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Upravljačko tijelo je Ministarstvo poljoprivrede (Uprava za upravljanje Europskim fondom za ruralni razvoj, Europsku uniju i međunarodnu suradnju) i odgovorno je za koordinaciju upravljanja Programa ruralnog razvoja u svrhu učinkovitog i transparentnog korištenja financijskih sredstava. Osim toga, prati realizaciju i provodi evaluaciju Programa, izrađuje izvješća, koordinira rad Odbora za praćenje, kreira Strategiju vidljivosti i prati informiranost korisnika.

5.1.4. Primjer projekta za Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Primjer projekta koji zadovoljava sve uvijete, te je trenutno u realizaciji je projekt „Razminiranje poljoprivrednog zemljišta na području Ličko-senjske županije“ financiran sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020., Mjere 5.2. „Potpora za ulaganja u obnovu poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala narušenog elementarnim nepogodama, nepovoljnim klimatskim prilikama i katastrofalnim događajima“, Operacija 5.2.2. „Razminiranje poljoprivrednog zemljišta“.

Na službenoj internet stranici Ličko-senjske županije (www.licko-senjska.hr) navedeno je kako su projektom obuhvaćene aktivnosti pretraživanja i razminiranja poljoprivrednih površina u Ličko-senjskoj županiji, ukupne površine od 6.819.070 kvadratnih metara, financijske vrijednosti od 46.051.547,00 kuna (iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj s 85% udjela i s 15% udjela Republike Hrvatske).

Prema riječima župana Ličko senjske županije i Hrvatskog Centra za razminiranje na predstavljanju projekta razminiranjem poljoprivrednih površina otvara se mogućnost korištenja zasada nedostupnog područja Ličko senjske županije kojoj je poljoprivredna proizvodnja strateška djelatnost, a stavljanje u funkciju ukupno 6,8 kvadratnih kilometara poljoprivrednih površina koje su važan prirodni resurs tog područja, ima veliki značaj. Područje obuhvaćeno čišćenjem se po završetku čišćenja planira staviti u funkciju poljoprivredne proizvodnje obećavajući tako poboljšanje gospodarskog razvoja (<http://www.licko-senjska.hr/index.php/component/k2/item/485-obiljezen-pocetak-provedbe-projekta-razminiranje-poljoprivrednih-povrsina-u-licko-senjskoj-zupaniji>, 14-05-2016.).

Sadržaj natječaja za podnošenje zahtjeva za potporu iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj za dodjelu potpore za „Razminiranje poljoprivrednog zemljišta“ iz programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.–2020. financiranog sredstvima iz Europskog poljoprivredni fond za ruralni razvoj, daje osnovne informacije i smjernice o prihvatljivosti prijavitelja, jer ukoliko se ne udovoljava tehničkim uvjetima poziva aplikacija se automatski odbija.

Provedbena tijela su Ministarstvo poljoprivrede i Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Prihvatljivi korisnici su jedinice područne samouprave u Hrvatskoj na čijem području postoji minski sumnjiva poljoprivredna površina. Potpora se dodjeljuje u obliku bespovratnih financijskih sredstava za razminiranje minama onečišćenih poljoprivrednih površina. Potpora se ne dodjeljuje za razminiranje šumskog područja. U aplikaciji se morao postaviti jasan, mjerljiv i konkretan tijek aktivnosti projekta.

Cilj koji se želi postići, završetkom aktivnosti pretraživanja i razminiranja, je poboljšanje životnih uvjeta lokalnog stanovništva i ukupne gospodarske i socijalne prilike na ratom pogođenim područjima kroz otvaranje novih mogućnosti razvoja ruralnih područja. To je precizno definirano i objašnjeno u projektnom sažetku: „Razminiranje 6,9 ha poljoprivrednog zemljišta što će omogućiti njegovo korištenje za poljoprivrednu proizvodnju, a time i gospodarski razvoj područja.“ (<http://www.licko-senjska.hr/index.php/kontakti/2-razno/200-projekt-razminiranje-poljoprivrednih-povrsina-u-licko-senjskoj-zupaniji,14-05-2016.>).

5.2. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo

Potpore iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo financijski je instrument Europske unije za pomoć pri postizanju ciljeva Zajedničke pomorske politike te Integrirane pomorske politike. Ukupna sredstva koja se odnose na realizaciju Operativnog programa za pomorstvo i ribarstvo (2015.) se alociraju iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo pa je su ciljevi Operativnog programa jednaki ciljevima kojima se teži u Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo. Ciljevi definirani u Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo su kasnije postali i ciljevi Operativnog programa za pomorstvo i ribarstvo Republike Hrvatske za Programsko razdoblje 2014.-2020.(2010.).

- „Cilj 1: Promicanje konkurentnog, okolišno i gospodarski održivog i društveno odgovornog ribarstva i akvakulture,
- Cilj 2: Poticanje provedbe Zajedničke ribarstvene politike,

- Cilj 3: Promicanje uravnoteženog i uključivog teritorijalnog razvoja ribarstvenih područja i akvakulturnih područja u akvakulturi,
- Cilj 4: Poticanje razvoja i provedbe Integrirane pomorske politike.“

Sveukupni cilj Zajedničke ribarstvene politike je doprinosenje ribarskog i akvakulturnog sektora, stvaranjem uvjeta koji su održivi duži vremenski period i u skladu su s čistim okolišem, za socijalno gospodarstveni razvoj područja. Omogućavajući primjereni životni standard ljudima koji se djeluju u tome području da povećavajući produktivnost mogu pristupiti potrebnim resursima te na primjerenom tržištu potrošačima ponuditi kvalitativno i kvantitativno prihvatljiv proizvod.

U svrhu stvaranja poboljšanja prema postavljenim standardima Zajedničke ribarstvene politike, gospodarski subjekti koji nisu prethodno ispunili zahtjeve u vezi s javnim interesom očuvanja morskih bioloških resursa ne mogu biti financirani iz EFPR-a. Određeno vremensko razdoblje prije podnošenja zahtjev će se razmatrati, kao i postojanje ozbiljnijih nepravilnosti u radu, prekršaja i prevara. Prema Uredbi EU br. 508/2014 Europskog Parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EZ) br. 2328/2003, (EZ) br. 861/2006, (EZ) br. 1198/2006, (EZ) br. 791/2007 i Uredbe (EU) br. 1255/2011 Europskog parlamenta i Vijeća, djelovanje u skladu s propisanim uvjetima za zadovoljavanje natječajnih kriterija se osim tokom financiranog razdoblja, mora nastaviti u daljnjem djelovanju subjekta koje je primilo financijsku potporu. Zbog mogućeg utjecaja uzgajanih životinja pobjeglih iz ribogojilišta na divlje populacije morskih organizama, Europski fond za pomorstvo i ribarstvo ne bi smio davati poticaje za uzgoj genetski modificiranih organizama.

Postoji potreba da Europski fond za pomorstvo i ribarstvo bude dostupan poduzećima u akvakulturi, posebice malim i srednjim poduzećima i da stimulira uključivanje novih uzgajivača u akvakulturu u ovu poslovnu djelatnost jer akvakultura doprinosi rastu i stvaranju radnih mjesta u priobalnim i ruralnim regijama. Pri tome je logično poticanje poduzetništva i inovacija u svrhu porasta konkurentnosti i uspješnost aktivnosti akvakulture. Fond zato stavlja važnost na inovativne operacije i razvoj poduzeća u akvakulturi u potpunosti, neprehrambenu akvakulturu i akvakulturu na otvorenom moru te komplementarne djelatnosti, kao što su udičarski turizam, poslovna djelovanja za zaštitu okoliša i edukacije.

Unija kreće s polazišta da će se provedba vršiti posebnom pažnjom o uklanjanju nejednakosti i promicanjem jednakosti spolova, borba protiv diskriminacije na temelju spola, rase ili etničkog porijekla, religije ili vjerovanja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije.

Ljudski kapital je uvijek presudan faktor i financiranje učenja, razmjene iskustava i povezivanje aktera uz stručne usluge na raspolaganju povećava konkurentnost i uspješnost djelovanja.

Za Hrvatsku je u trenutnoj financijskoj perspektivi alocirano 252.643.138,00 eura. Financijski instrumenti provode se radi potpore investicijama od kojih se očekuje financijska održivost i za koje nije moguće prikupiti dovoljno financijskih sredstava iz tržišnih izvora. Kroz bespovratnu dodjelu financijskih sredstava EFPR, u svrhu ostvarenja dugoročnih ciljeva strategije Europa 2020, potiče provedbu Zajedničke ribarstvene politike kao i provedbu Integrirane pomorske politike. Djelovanjem doprinosi zagovaranju konkurentnog, okolišno i gospodarski održivog i društveno odgovornog ribarstva i akvakulture i podržava uravnotežen i uključiv teritorijalni razvoj ribarstvenih i akvakulturnih područja.

5.2.1. Prioriteti unutar Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo i predviđena alokacija

U okviru šest prioriteta Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo, a iz svakog su izvedeni specifični ciljevi koji se kroz mjere unutar svakog specifičnog cilja postižu provedbom odabrane aktivnosti kako je navedeno i na službenoj internetskoj stranici Ministarstva:

- „Poticanje okolišno održivog, resursno učinkovitog, inovativnog, konkurentnog i na znanju utemeljenog ribarstva, (86.827.381.00 eura)
- poticanje okolišno održive, resursno učinkovite, inovativne, konkurentne i na znanju utemeljene akvakulture, (55.261.186,00 eura)
- poticanje provedbe ZRP-a putem prikupljanja i upravljanja podacima u svrhu poboljšanja znanstvenih spoznaja kao i pružanjem potpore za praćenje, kontrolu i provedbu, jačanje institucionalnih kapaciteta i učinkovite javne uprave bez dodatnog administrativnog opterećenja, (34.824.000,00 eura)
- povećanje zaposlenosti i teritorijalne kohezije putem sljedećeg posebnog cilja: promicanja gospodarskog rasta, društvene uključenosti, stvaranja radnih mjesta i pružanja podrške upošljivosti i mobilnosti radne snage u obalnim i kontinentalnim zajednicama koje ovise o ribolovu i akvakulturi, uključujući diversifikaciju aktivnosti u ribarstvu te prema ostalim sektorima pomorskog gospodarstva, (18.954.045.00 eura)

- poticanje stavljanja na tržište i prerade kroz poboljšanje organizacije tržišta za proizvode ribarstva i akvakulture i kroz poticanje ulaganja u sektore prerade i stavljanja na tržište, (40.617.938,00 eura)
- poticanje provedbe Integrirane pomorske politike, (15.158.588,00 eura)
- mjere tehničke pomoći te potporu regionalnim organizacijama za upravljanje ribarstvom, (15.158.588,00)“ <http://www.mps.hr/ribarstvo/default.aspx?id=427>, (12-05-2016.)

5.2.2. Upravljačko tijelo za Europski fonda za pomorstvo i ribarstvo

Upravljačko tijelo EFPR-a je Ministarstvo poljoprivrede (Uprava ribarstva), koje svoje funkcije prenosi Posredničkom tijelu Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (administrativne obrade, objava natječaja, tehnička podrška...), a unutar Agencije djeluje Samostalna služba za akreditaciju koja Europskoj komisiji prosljeđuje dokumentaciju o provedenom financiranju.

5.2.3. Primjeri projekta financiranih iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo

Za primjer su prikazani odobreni zahtjevi za bespovratno financiranje koji odgovara Mjeri 2.1 „Proizvodne investicije u akvakulturi“.

Korisnici te potpore mogu pravne ili fizičke osobe koje su ovlaštenici povlastice sukladno Zakonu o morskom ribarstvu i Zakonu o slatkovodnom ribarstvu, mikro, malo i srednje poduzeće te bilo koje poduzeće, bez obzira na veličinu, ako je lokacija ulaganja na otocima Dugi Otok, Vis, Mljet i Lastovo.

Cilj natječaja je bio moderniziranje uzgojnih kapaciteta u akvakulturi. Porast ukupne proizvodnje i jačanje konkurentnosti akvakulture u RH osim povećanja profitabilnosti u sektoru želi doseći ekološke zahtjeve određene za razdoblje od 2014. do 2020. godine.

Provedbom ove mjere predviđena je dodjela potpore poduzećima i to za investicije u komercijalnu proizvodnju vodenih organizama namijenjenih ljudskoj prehrani.

Agencija za plaćanje u poljoprivredi ribarstvu i ruralnom razvoju je davala izravne potpore na temelju rang liste zainteresiranih korisnika koji ispunjavaju sve tehničke uvijete natječaja.

Korisniku „Štica, obrt za uzgoj školjaka“ isplaćeno je 70.477,68 kn za kupnju stroja za sortiranje školjki i vanbrodskog motora, kojim su unaprijeđeni uvjeti rada uzgajališta navodi

se na URL: <http://www.apprrr.hr/za-modernizaciju-uzgajalista-skoljaka-isplaceno-70-tisuca-kuna-iz-europskog-fonda-za-ribarstvo-1891.aspx>, (12-05-2016.).

Korisniku u „PP ORAHOVICA d.o.o.“ iz Orahovice isplaćeno je 5.266.170,94 kn za rekonstrukciju uzgajališta prema informacijama dostupnim na URL: <http://www.apprrr.hr/za-rekonstrukciju-uzgajalista-isplaceno-52-milijuna-kuna-iz-europskog-fonda-za-ribarstvo-1880.aspx> (12-05-2016.). Ribnjaci PP Orahovice opremljeni su najmodernijom tehnologijom za uzgoj slatkovodne ribe. Potpuna automatizacija omogućava električno napajanje na svim dijelovima ribnjaka, a osigurana je i optička mreža čime su svi ribnjaci povezani u jedinstven sustav kojim se iz centralne sobe upravlja automatskim hranjenjem. Uz to sustav u svakom trenutku ima podatke o parametrima vode čime se postiže praćenje riba i omogućava se postizanje optimalnih uvjeta za uzgoj riba.

Financiranjem takvih aktivnosti očekuje se povećanje količina i kvaliteta proizvoda, s pozitivnim utjecajem na ekosustav.

6. FONDOVI NAMIJENJENI FINANCIRANJU AKTIVNOSTI KOHEZIJSKE POLITIKE EUROPSKE UNIJE

Djelovanje u svrhu provedbe Kohezijske politike Europske unije kao najznačajnije u ovom trenutku se financira iz Kohezijskog fonda te dva strukturna fonda, Europskog fonda za regionalni razvoj i Europskog socijalnog fonda. U daljnjem dijelu rada svaki od ta tri fonda će biti predstavljen i detaljnije analiziran prema postavljenim prioritetima na temelju kojih se može steći jasniji uvid u aktivnosti i djelovanje koje se financira za ostvarivanje ranije predstavljenih Tematskih ciljeva Strategije Europa 2020.(2010.).

6.1. Kohezijski fond

Kohezijski fond, uspostavljen Ugovorom iz Maastrichta u svrhu jačanja slabije razvijenih članica za djelovanje unutar tržišta Unije, specifičan je jer je dostupan samo nekim članicama (slabije razvijenijim). Područje djelovanja mu je zaštita okoliša i transeuropska prometna mreža. Projekti koje financira su iznimno visoke vrijednosti i prijavljuju se najčešće na nacionalnoj razini.

Kriterij za korištenje fonda je da bruto domaći proizvod države bude ispod 90% prosjeka EU te da u nacionalnom programu primjenjuju konvergenciju. *Catching up* proces se podupire selektivnom mogućnošću sudjelovanja.

U razdoblju perspektive Europe 2020. zemlje koje su korisnice Kohezijskog fonda, uz Hrvatsku su; Bugarska, Cipar, Češka, Estonija, Grčka, Mađarska, Litva, Latvija, Malta, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka i Slovenija (http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/en/funding/cohesion-fund/, 12-05-2016.)

6.1.1. Prioritetne osi

U svrhu postizanja ciljeva kohezijske politike, Kohezijski fond za Hrvatsku će izdvojiti 2,559 milijardi eura kroz dio aktivnosti unutar Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020.(2014.), konkretno na prioritetnim osima 6. Zaštita okoliša i održivost resursa i 7. Povezanost i mobilnost

Os: Zaštita okoliša i održivost resursa

Financiranjem osi Zaštita okoliša i održivost resursa želi se unaprijediti sustav zbrinjavanja otpada kroz sabirne centre i kvaliteta sustava vodoopskrbe i pročišćavanja

otpadnih voda. U obzir za financiranje ulaze i održivo korištenje kulturne i prirodne baštine za potrebe lokalnog razvoja, potpora uspostavi područja mreže Natura 2000 EU i zaštite, skrbeći o očuvanju i realizaciji biološke raznolikosti. Rješavanje posebnih ekoloških pitanja povezanih s kvalitetom zraka i biološkom revitalizacijom bivših industrijskih lokaliteta. Područja su podijeljena na osnovne investicijske prioritete unutar kojih se u specifičnim ciljevima nalaze aktivnosti primjenjive u svrhu postizanja ciljeva.

- Investicijski prioritet: očuvanje, zaštita, promicanje i razvoj prirodne i kulturne baštine (specifični ciljevi: povećanje zapošljavanja i turističkih izdataka kroz unaprjeđenje kulturne baštine, povećanje atraktivnosti, edukativnog kapaciteta i održivog upravljanja odredištima prirodne baštine),
- investicijski prioritet: poboljšanje urbanog okoliša, revitalizacija gradova, obnova i dekontaminacija nekadašnjeg industrijskog zemljišta, smanjenje zagađenja zraka i buke (specifični ciljevi: poboljšanje sustava upravljanja i praćenja kvalitete zraka sukladno Uredbi 2008/50/EZ, obnova *brownfield* lokacija (bivša vojna i/ili industrijska područja) unutar ITU-a,
- investicijski prioritet: ulaganje u sektor otpada (specifični cilj: smanjena količina otpada koji se odlaže na odlagališta),
- investicijski prioritet: ulaganje u vodni sektor (specifični ciljevi: unapređenje javnog vodoopskrbnog sustava sa svrhom osiguranja kvalitete i sigurnosti usluga opskrbe pitkom vodom, razvoj sustava prikupljanja i obrade otpadnih voda s ciljem doprinosa poboljšanju stanja voda),
- investicijski prioritet: zaštita i obnova biološke raznolikosti i tla te promicanje eko usluga (specifični cilj: poboljšano znanje o stanju bio-raznolikosti kao temelja za učinkovito praćenje i upravljanje bio-raznolikošću, uspostava okvira za održivo upravljanje bio-raznolikošću, razminiranje, obnova i zaštita šuma i šumskog zemljišta u zaštićenim i Natura 2000 područjima).

Os: Povezanost i mobilnost

Financiranje projekta okupljenih oko osi Povezanost i mobilnost usmjerava se na prometnu infrastrukturu i povezivanje europske ekonomije u svrhu olakšanog i brzo transporta putnika i robe, ujedinjujući tako cijelu Europsku uniju, rješavajući prometnu isključenost nekih regija. Investicijski prioriteti ove osi, isto kao i u slučaju prethodne osi, u

sebi sadrže specifične ciljeve i podijeljeni prema Operativnom programu Konkurentnost i kohezija (2014.) na slijedeći način:

- Investicijski prioritet: potpora jedinstvenom multimodalnom europskom prometnom prostoru (specifični cilj: unaprjeđenje cestovne mreže TEN-T i pristupa cestovnoj mreži TEN-T),
- investicijski prioritet: poboljšanje regionalne mobilnosti putem povezivanja sekundarnih i tercijarnih čvorišta s TEN-T infrastrukturom (specifični cilj: poboljšanje cestovne sigurnosti u dijelovima s visokom razinom mješovitog prometa),
- investicijski prioritet: podupiranje multimodalnog jedinstvenog europskog prostora ulaganjem u TEN-T (specifični cilj: povećanje teretnog prometa na unutarnjim vodnim putovima),
- investicijski prioritet: razvoj i unapređenje prometnih sustava prihvatljivih za okoliš radi promicanja održive regionalne i lokalne mobilnosti (specifični ciljevi: poboljšanje dostupnosti naseljenih otoka za njihove stanovnike, povećati broj prevezenih putnika u gradskom javnom prijevozu, poboljšanje dostupnosti Dubrovnika zrakom),
- investicijski prioritet: razvoj i obnova interoperabilnih željezničkih sustava (specifični cilj: povećanje uporabe i važnosti željezničke mreže).

6.1.2. Upravljačko tijelo i provedbena tijela za provedbu Kohezijskog fonda u RH

Upravljačko tijelo za provedbu je Ministarstvo zaštite okoliša i prirode. Ministarstvo poljoprivrede te Ministarstvo zaštite okoliša i prirode su posrednička tijela razine 1 raspoređena za natječaje unutar svojih resora. Posrednička tijela razine 2 su : Središnja agencija za financiranje i ugovaranje, Hrvatske vode i Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

6.1.3. Primjer projekta koji se može financirati iz Kohezijskog fonda

Primjer projekta iz prethodnog financijskog razdoblja je prihvatljiv za financiranje u trenutnoj perspektivi, lijepo je definiran i razrađen te se vidi dugogodišnji rad na pripremi prijave. U pitanju je poziv „Zaštita okoliša“ 2007.-2013., u sklopu prioriteta 2: Zaštita vodenih resursa Hrvatske kroz poboljšanje sustava vodoopskrbe te integriranog sustava upravljanja otpadnim vodama.

Svrha ovog poziva je dodjela bespovratnih sredstava iz Kohezijskog fonda za provedbu investicijskog projekta na izgradnji/rekonstrukciji/sanaciji kanalizacijske mreže i/ili uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, a osim toga, gdje je to potrebno, izgradnji/rekonstrukciji/sanaciji vodoopskrbne mreže.

„Ovaj poziv odnosi se na aglomeraciju Nova Gradiška (Brodsko - posavska županija) u svrhu postizanja dobre kvalitete vode za piće sukladno Direktivi o kakvoći vode namijenjenoj za ljudsku potrošnju (1998/83/EC) te usklađenosti s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (91/271/EEC) izgradnjom novog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda trećeg stupnja pročišćavanja, odnosno postizanje usklađenosti sa rokom prvog tranzicijskog razdoblja, odnosno 2018.godine.“ <http://old.voda.hr/ipa> (12-05-2016.)

„Projekt Razvoj vodno-komunalne infrastrukture Nova Gradiška ukupne je procijenjene vrijednosti 143.169.477,00 kuna (sredstva Europske unije sufinanciraju projekt u visini od 67,12%). Aplikaciju je predalo komunalno poduzeće „Slavča“ d.o.o. u Hrvatskim vodama. Provodit će se postavljanje mreže sustava javne odvodnje na dijelu aglomeracije koju čine grad Nova Gradiška te općine Cernik i Rešetari.

Glavne komponente projekta su:

- Izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda (UPOV) s III. Stupnjem pročišćavanja i kapaciteta 22.100 ekvivalent stanovnika,
- izgradnja 8 retencijskih bazena te retencijskog kolektora kako bi se zadovoljili kriteriji zaštite prvenstveno potoka Šumetlice, kao recipijenta otpadnih voda a potom i rijeke Save,
- dogradnja i proširenje sustava odvodnje na periferna naselja aglomeracije, te izgradnja priključaka na postojeći sustav odvodnje u ukupnoj duljini od 25,4 km te uz 12 crpnih stanica i 6,6 km tlačnih cjevovoda.

Aktivnostima na ovom projektu koji bi trebao biti dovršen 2017.godine prema službenim Internet stranicama Grada Nova Gradiška, kod vodoopskrbe se planira produžetak magistralnog cjevovoda u duljini od 3,8 km te izgradnja nove vodospreme od 3.000 m³, čime će se uspostaviti sigurno rješenje opskrbe pitkom vodom na ovom području. Osigurat će se prikupljanje svih otpadnih voda i njihovo dovodenje i obrada na novi uređaj za pročišćavanje kao i povećanje priključenosti na sustav javne odvodnje na 92 %. Projektne aktivnosti obuhvaćaju planiranu dogradnju 1.843 priključaka na postojeći vodoopskrbni sustav. Ujedno, omogućavanjem povezivanja vodoopskrbnog područja „Slavča“ i vodoopskrbnog područja „Davor“, osigurava se dugoročni plan vodoopskrbe ovog područja.“

http://www.novagradiska.com/5224_komunalna-poduzeca-nove-gradiske-i-vodica-prijavila-projekte-vrijedne-vise-od-258-milijuna-kuna.html, (12-05-2016.)

Masovnost projekta kohezijskog fonda je tu vidljiva, osim financijski, razvidno je da su tu lokalne vlasti, grad i okolne općine nositelji aktivnosti i da je za provedbu potreban veliki kapacitet prijavitelja. Utjecaj se širi na velikom području unaprjeđujući živote stanovnika općenito, u dijelu koji do sada lokalna samouprava nije mogla pružiti boljitak sredstvima koje ma u svome proračunu.

U trenutnom Kohezijskom fondu financijska sredstva za takav projekt mogu se koristiti kroz poziv unutar Operativnog programa Konkurentnost i kohezija (2014.), investicijski prioritet 6ii (Ulaganje u vodni sektor), specifični ciljevi 6ii1 i 6ii2 (Unapređenje javnog vodoopskrbnog sustava sa svrhom osiguranja kvalitete i sigurnosti usluga opskrbe pitkom vodom, razvoj sustava prikupljanja i obrade otpadnih voda s ciljem doprinosa poboljšanju stanja voda). Sve aktivnosti projekta unutar su prihvatljivih aktivnosti. Mogući korisnici i dalje ostaju državna tijela i organizacije odgovorne za upravljanje i nadzor voda, tijela lokalne vlasti, javni isporučitelji vodnih usluga i Hrvatske vode.

6.2. Europski fond za regionalni razvoj

Europski fond za regionalni razvoj investira u jačanje ekonomske i socijalne politike utječući tako na smanjivanje postojećih socio-ekonomskih razlika između regija Europske unije. Kroz ulaganja u malo i srednje poduzetništvo, razvoj lokalne i regionalne infrastrukture, modernizaciju proizvodnih pogona, informatizaciju te bolju turističku ponudu teži regionalnim jedinstvenostima po pitanju kvalitete i mogućnosti unutar cijele Europske unije. Projekti će se sufinancirati s više od 60% udjela iz Europskog fonda za regionalni razvoj. Ukupno za razdoblje financijske perspektive Europe 2020.(2010.), Republici Hrvatskoj alocirano je 4,32 milijardi eura.

6.2.1. Prioriteti za financiranje iz Europskog fonda za regionalni razvoj

Važniji prioriteti na koje su sredstva usmjerena su:

- inovacije i istraživanja,
- digitalni program,
- podrška malim i srednjim poduzetnicima,
- ekonomije s niskim emisijama ugljika.

Bitno je istaknuti kako financiranje ovisi i o kategoriji regije. Prema službenim kriterijima, prema kojima u razvijenijim regijama, najmanje 80% sredstava mora biti usredotočeno na minimalno dva prioriteta, kod tranzicijskih regija 60% sredstava, dok je omjer kod manje razvijenih regija tek polovica sredstava. Ujedno 20% sredstava razvijenijih regija, 15% u tranzicijskim i najniže, 12% sredstava mora biti usmjereno ka projektima s niskim emisijama ugljika (http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/hr/funding/erdf/, 12-05-2016.).

Gledajući prema Tematskim prioritetima, prikazanim u *tablici 1*, kroz ovaj fond se realizira svih 11 prioriteta što pokazuje koliko je raznolik i sadrži širok raspon dosega u sve segmente. Upravo kroz projekte koji nisu kolosalni sami po sebi zasebno, nego djelujući kroz mnoštvo manjih financijskih potpora koje zajedno teže postavljenim prioritetima, čine jednu veliku platformu za napredak regije ravnomjerno u svakom segmentu znanstvenog, društvenog, ekonomskog i kulturnog okruženja.

6.2.2. 10 osi Operativnog programa Konkurentnost i kohezija za alociraju financijska sredstva iz Europskog fonda za regionalni razvoj

Prema Operativnom programu Konkurentnost i kohezija (2014.) unutar 10 prioritetnih osi sredstva iz Europskog fonda za regionalni razvoj se raspodjeljuju na svih 10 prioritetnih osi (neke aktivnosti unutar osi 6 i 7 se financiraju iz Kohezijskog fonda kako je i navedeno u opisu ranije).

Prioritetna os 1: Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija

Prema Sporazumu (2014.) Hrvatska povećava ulaganja za istraživanja i razvoj, ulažući prvenstveno u stvaranje i jačanje infrastrukture i podizanju kapaciteta znanstvenih i obrazovnih ustanova. Reorganizacijom unutar postojećih institucija i poticanjem znanstvenih inicijativa stvara se osnova za buduće istraživačke aktivnosti koje služe društvu ali i rastu gospodarstva. Osim potporama pri istraživanju i jačanju kapaciteta znanstvenih istraživanja, teži se popularizaciji i većoj dostupnosti primjene istraživanja u poslovnim sektorima što logičnim slijedom rezultira modernijom i zdravijom proizvodnjom.

Prioritetna os 2. Korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija

Želi se doseći povećana pokrivenost širokopojasnom mrežom sljedeće generacije na nacionalnoj razini, jedinstvena javna IKT infrastruktura s poboljšanim, koordiniranim

upravljanjem. Ostvarivanjem državne IT infrastrukture koja se primjenjuje u cijelom javnom sektoru i djeluje efikasno u korist građana kroz standardizaciju na državnoj razini i olakšan pristup e-uslugama. Poticanje projekata koji doprinose tim ciljevima u konačnici rezultira ubrzavanjem administracije i olakšanom pristupu informacijama, uz smanjenje troškova zbog slabijeg funkcioniranja istih segmenata unutar države.

Prioritetna os 3: Poslovna konkurentnost malih i srednjih poduzeća

Kroz poslovne inkubatore promicati poduzetništvo, inovativnosti i pokretanje postojećih ideja stvaranjem novih poduzeća. Stvaranje pristupačnijeg okruženja za osnivanje i osnaživanje poduzeća kroz osiguravanje boljeg pristupa financiranju fokusira se na poboljšanje inovativnosti, razvoja i rasta, otvarajući ujedno mogućnost lakog pristupa nacionalnim i inozemnim tržištima.

Prioritetna os 4: Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije

U svrhu ostvarenja jednog od glavnih ciljeva Europe 2020. (2010.), koji se odnosi na energetske-klimatske uvjete, unutar ove osi financijski se potiče učinkovita i održiva uporaba energije (sa smanjenom emisijom plinova) uz energetske obnovu zgrada, poduzeća, pogona i javnih ustanova, opremajući ih za korištenje obnovljivih izvora energije i usmjeravajući na racionalno iskorištavanje, provodeći propagandu i edukaciju svih građana u svrhu podizanja svijesti cjelokupne javnosti.

Prioritetna os 5: Klimatske promjene i upravljanje rizicima

Financiranje sustava praćenja, procesuiranja i procjene klimatskih promjena u svrhu unaprjeđenja sustava, uključujući i sustav zaštite u situacijama prirodnih katastrofa, kao i saniranje i smanjenje štete prouzrokovane prirodnim, ali i tehničkim rizicima, pojačavanjem mjera obrazovanja u sustavu zaštite i spašavanja s aspekta različitih struka te osnaživanje službi za zaštitu i spašavanje.

Prioritetna os 6: Zaštita okoliša i održivost resursa

Infrastrukturni projekti koji se odnose na unaprjeđenje samih sustava vodoopskrbe i pročišćavanja, gospodarenja otpadnim vodama, sustavima otpada; prikupljanja, odlaganja, zbrinjavanja i iskorištavanja otpadne mase kao ključna pitanja, ali i korištenje prirodne i kulturne baštine, štićenje zaštita i očuvanje te rješavanje ekoloških problematika posebice kod

revitalizacije područja koja su bila pod jakim utjecajem industrijskog djelovanja. Podupire se opremanje, obnova, prenamjena te edukacijske i promotivne djelovanja aktivnosti.

Prioritetna os 7: Povezanost i mobilnost

Projekti se odnose na stvaranje i razvoj prometne infrastrukture koja će ujediniti regije Europske unije, brzo i sigurno kretanje putnika i robe, uključujući do sada izolirana i teško dostupna područja. Poticanjem javnog prijevoza, ekološki prihvatljivih alternativa i modernizacijom međunarodnih linija, Europa doseže cilj stvarnog ujedinjenja svih svojih dijelova.

Prioritetna os 8: Socijalno uključivanje i zdravlje

Pružanjem jednake kvalitete usluga zdravstvene njege, skrbi i zaštite stanovništva na cjelokupnom području, neovisno o udaljenosti od urbanih područja kroz deinstitutionalizaciju i uvođenje standarda kvalitete u mreže socijalnih usluga sa svrhom poboljšanja pristupa korisnicima te skrbi o vojnim i civilnim žrtvama rata, starijima i nemoćnima, osobama sa smanjenim fizičkim i psihičkim mogućnostima i osobama u riziku od siromaštva.

Prioritetna os 9: Obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje

Ulaganjem u obrazovne ustanove, olakšavanje pristupa sustavu obrazovanja i poticanjem na razvoj vještina uz konstantno usavršavanje kroz programe cjeloživotnog obrazovanja, opremanjem i obnovom postojećih institucija želi se stvoriti radni potencijal u skladu sa zahtjevima tržišta. Važnost ulaganja u ljudski potencijal je u svakom fondu prepoznata kao neizostavni segment napretka.

Prioritetna os 10: Tehnička pomoć

Jedinstveni izvor osiguravanja učinkovitih ljudskih resursa koji će omogućiti provedbu, upravljanje i kontrolu Europskih strukturnih i investicijskih fondova, opremajući i educirajući djelatnike, pružanje podrške jačanju unutarnjih struktura u tijelima koja sudjeluju u procesima, ali i informiranje korisnika i javnost i te savjetodavna i provedbena uloga.

Ukratko, pregledom svake osi unutar Operativnog programa detaljno su opisane potencijalne aktivnosti, definiranih investicijskih i specifičnih ciljeva unutar svake. Vidljiv je veliki kapacitet i djelokrug koji fond obuhvaća, kao i narav samih projekata

koju financijski podupire Europski fond za regionalni razvoj, uz bezbroj mogućnosti za realizaciju ideja.

6.2.3. Projektna ideja primjerena financiranju iz Europskog fonda za regionalni razvoj

Primjena informacijske i komunikacijske tehnologije za poboljšanje poslovnih procesa bio je poziv koji se odnosio na prethodno programsko razdoblje, 2007. - 2013. godinu. Primjerom odobrenog projekta koji je financiran iz istoga prezentira se provedba više segmenata unutar ovog fonda te je zato odabran za prikaz u ovom radu. Na navedeni poziv malim i srednjim poduzetnicima prijavila se Specijalna bolnica Podobnik s projektom „Informacijsko-komunikacijska tehnologija u službi vrhunske medicinske usluge“. <http://www.podobnik.hr/novosti/mobilna-aplikacija-zensko-zdravlje-i-web-aplikacija-pacijentica/>, (12-05-2016.)

Ukupna vrijednost projekta bila je 1.035.395 kuna, a bespovratna sredstva iznosila su 642.961,24 kune. Projektom se željela izgraditi informacijsko-komunikacijska infrastruktura, razviti i prilagoditi te implementirati informacijsko-komunikacijsku tehnologiju rješenja. U konačnici, razvijena je prva aplikacija na hrvatskom jeziku koja olakšava komunikaciju s pacijenticama, prati zdravstvena stanja, omogućava pristup zdravstvenoj dokumentaciji i stvara komunikaciju između pacijenata i liječnika što je davalo dodatnu vrijednost ukupnoj usluzi kroz taj segment. Ovim projektom realizirana je inovativna ideja koja se osim po pitanju poslovne konkurentnosti i korištenja informacijsko-komunikacijske tehnologije, bavi zdravstvenom zaštitom i poboljšanjem usluge i skrbi o pacijentu. Aplikacija je dostupna svima na internet stranici <http://www.podobnik.hr/>.

Ovakav projekt definitivno je opći primjer za nebrojene mogućnosti iskorištavanja sredstava koja su na raspolaganju u okviru Europskog fonda za regionalni razvoj. Jednostavna ideja pomogla je unaprijediti više segmenata života, štiti zdravlje, osvještava važnost brige o vlastitom zdravlju, promicati zdravije načine života, pružati usluge savjetovanja i praćenja pacijenata, koja ujedno i olakšava pristup medicinskoj skrbi, povećava informacije kojima liječnik raspolaže, ne stvara dodatni posao ili ne usporava proces. Poduzeće je ujedno poboljšalo svoju konkurentnost na tržištu unaprijedivši svoju uslugu, inovativnim nastupom na tržištu privlačeći istodobno uključivanje u korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije u korak s vremenom, a sve prilagođeno krajnjem korisniku.

6.3. Europski socijalni fond

Novac iz Europskog socijalnog fonda se osigurava putem natječaja u sklopu Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. - 2020. (2014.) . Financiraju se ulaganja u ljudski kapital i jačanje konkurentnosti kroz aktivnosti poboljšanja vještina i olakšano uključivanje u tržište rada. Posebice se bavi uključivanjem osoba u riziku od siromaštva u sustave obrazovanja i pružanje podrške u sustavu rada, u svrhu suzbijanja siromaštva, jačanje učinkovitosti javne uprave i stvaranje aktivnog građanstva. Olakšava pristup procesu traženja posla, aktiviranju neaktivnih osoba i njihova mobilnost u svrhu pronalaska zaposlenja. Potiče se dodatna edukacija te prekvalifikacija prema prepoznatim potrebama tržišta i stjecanje radne prakse, osmišljavanje poduzetničkih ideja u svrhu samozapošljavanja, brisanje nejednakosti među spolovima na tržištu rada i funkcioniranju otvorenog tržišta rada unutar Europske unije.

Ukupno se Hrvatskoj u trenutnoj perspektivi alocira 1.516.033.073,00 eura koje se preraspodjeljuju po osima čije osi su direktno proistekle iz Tematskih ciljeva kojima Europski socijalni fond teži.

6.3.1. Prioritetne osi

Prioritetne osi su, kako je već objašnjeno ranije, u biti 4 tematska cilja u svrhu kojih se djeluje kroz aktivnosti financirane iz Europskog socijalnog fonda. U Operativnom programu Učinkoviti ljudski potencijali (2014.) detaljno su opisani sami ciljevi, složeni investicijski i specifični ciljevi te ostali ciljevi djelovanja, a u nastavku je naveden kraći pregled istih.

1. Promicanje održivog i kvalitetnog zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage:

- pristup zapošljavanju za osobe koje traže posao i neaktivne osobe, uključujući one koji su dugotrajno nezaposleni i one koji su daleko od tržišta rada, kao i provedbom lokalnih inicijativa za zapošljavanje i potpore za mobilnost radne snage,
- održiva integracija mladih na tržište rada posebno onih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju, uključujući mlade koji su izloženi riziku od socijalne isključenosti i mlade iz marginaliziranih zajednica, uključujući provedbu Garancije za mlade,
- modernizacija ustanova tržišta rada kao što su javne i privatne službe za zapošljavanje te bolja usklađenost s potrebama tržišta rada, uključujući djelovanja

koja povećavaju transnacionalnu mobilnost radne snage, kao i putem programa mobilnosti te bolja suradnja institucija i relevantnih dionika.

2. Socijalna uključenost:

- aktivna uključenost, uključujući s ciljem promicanja jednakih mogućnosti te aktivnog sudjelovanja i poboljšanja zapošljivosti,
- poboljšanje pristupa pristupačnim, održivim i visokokvalitetnim uslugama, uključujući usluge zdravstvene skrbi i socijalne usluge od općeg interesa,
- promicanje društvenog poduzetništva i strukovne integracije u društvenim poduzećima te socijalne ekonomije i ekonomije solidarnosti radi olakšavanja pristupa zapošljavanju.

3. Obrazovanje i cjeloživotno učenje:

- poboljšanje kvalitete i učinkovitosti tercijarnog i ekvivalentnog obrazovanja te pristupa istome u svrhu povećanja sudjelovanja u obrazovanju i stjecanju obrazovanja, posebice za skupine u nepovoljnom položaju,
- povećanje jednakog pristupa cjeloživotnom učenju za sve dobne skupine u formalnom, neformalnom i informalnom okruženju, unapređenje znanja, vještina i kompetencija radne snage, promicanje fleksibilnih načina učenja, između ostalog profesionalnim savjetovanjem i potvrđivanjem stečenih kompetencija,
- poboljšanje značaja obrazovnih sustava i sustava osposobljavanja za tržište rada, olakšavanje prijelaza iz škole na posao, jačanje sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te njihove kvalitete, kao i mehanizama za poboljšanje vještina, prilagodbom nastavnih planova i programa te uvođenjem i razvojem sustava učenja koji se temelje na radu, uključujući dualne sustave učenja i programe naukovanja.

4. Dobro upravljanje:

- ulaganje u institucionalne kapacitete te u učinkovitost javnih uprava i javnih usluga na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini s ciljem reformiranja, boljeg uređivanja i dobrog upravljanja,
- izgradnja kapaciteta za sve dionike koji osiguravaju obrazovanje, cjeloživotno obrazovanje, osposobljavanje te zapošljavanje i socijalne politike, uključujući

pomoć sektorskih i teritorijalnih paktova radi omogućavanja reformi na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

Krajnji korisnici takvih projekata su osobe koje se nalaze u nepovoljnom položaju, nezaposlene ili neispunjene na trenutnom poslu (materijalno, fizički, intelektualno...), ali i osobe koje rade s takvim skupinama ljudi te djelatnici javnih ustanova koje sudjeluju u procesu obrazovanja, odgoja, usavršavanja, zapošljavanja i u konačnici lokalni poduzetnici.

Prijavitelji, partneri i ostali dionici za realizaciju projekata su tijela državne uprave, ministarstva i njihove ispostave, lokalna/regionalna samouprava, državni zavodi, agencije, javne i privatne obrazovne ustanove i organizacije civilnog društva.

6.3.2. Institucionalni okvir za Europski socijalni fond

Upravljačko tijelo fonda u Republici Hrvatskoj je Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, a posrednička tijela razine 1 su Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava te Ured za udruge Vlade RH. Za posrednička tijela razine 2 imenovani su Hrvatski zavod za zapošljavanje, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva i Agencija za strukovno obrazovanje koje prate projektni ciklus izravno komunicirajući s provediteljem i o tome izvještavaju viša tijela.

6.3.3. Primjer projekta za sufinanciranje iz Europskog socijalnog fonda

Udruga za prevenciju socijalnopatološkog ponašanja mladih "PREVENCIJA" dobila je financijska sredstva za projekt "Centar za podršku mladima" u sklopu programa dodjele bespovratnih sredstava "Širenje mreže socijalnih usluga u zajednici – faza 3". Partner u navedenom projektu je Udruga za promicanje kvalitete života i održanja mentalnog zdravlja "Pozitiva", a suradnik na projektu je Grad Nova Gradiška. Ukupna vrijednost projekta iznosi 749.880,00 kn, financira ga Europski socijalni fond i državni proračun Republike Hrvatske. Trajanje projekta je jedna godina.

„Cilj projekta je razviti socijalne usluge u zajednici za mlade s poremećajem u ponašanju kako bi se omogućio njihov samostalan život i poboljšala mogućnost njihovog zapošljavanja. Projektom se planira urediti prostor Centra za podršku mladima u kojemu bi se provodio poludnevni boravak za mlade s poremećajem u ponašanju u vidu radionica i savjetovanja sa svrhom stjecanja znanja, vještina i kompetencija za samostalan život i tržište

rada. Istovremeno, radit će se i na podizanju svijesti o važnosti unapređenja socijalnih usluga u zajednici kroz izgradnju povezanosti civilnog i javnog sektora.“

<http://prevencija.hr/wp/index.php/projekti/centar-za-podrsku-mladima/>, (12-05-2016.)

Projekt se bavi konkretno mladima s poremećajima u ponašanju koji su jedna od teže zapošljivih skupina, obuhvaćaju se i u NEET (*Not in Education, Employment, or Training*) skupinu te je realno mogućnost njihovog zapošljavanja u sredini kao što je Grad Nova Gradiška, gdje je nezaposlenost veliki problem, uistinu zabrinjavajuća. Korisnici su većinom sa završenom strukovnom srednjom školom, ili u procesu izlaska iz sustava obrazovanja. Prema najnovijim istraživanjima Mreže mladih Hrvatske u Kvartalnom tematskom osvrtu o položaju mladih na tržištu rada s posebnim naglaskom na NEET skupinu objavljenog u travnju 2016. godine na URL:<http://www.mmh.hr/hr/vijesti/kvartalni-tematski-osvrt-o-polozaju-mladih-na-trzistu-rada-s-posebnim-naglaskom-na-neet-skupinu>, (12-05-2016.)

poražavajući je rezultat da 71% pripadnika NEET populacije ima završeno strukovno obrazovanje. Zbog takvog stanja trenutno u Hrvatskoj, kroz ovakve projekte osnažuje se mlade koji su u povećanom riziku, poboljšavanjem vještina potrebnih za ulazak na tržište rada kroz potporu i dodatno usavršavanje putem neformalnih oblika učenja, kao i mogućnosti prekvalifikacije.

7. ZAKLJUČAK

Iz pregleda Europskih strukturnih i investicijskih fondova za razdoblje 2014.-2020. razvidno je kako Europska unija ima uistinu efikasne instrumente za postizanje svojih politika čiji iznosi nisu zanemarivi. Osim što je kroz početni uvod o motivu nastanka, svrsi djelovanja Europske unije i ciljeva za koje se njene politike zalažu jasno snažno zalaganje za postizanje ravnopravnosti, vidljiva je i prepoznata potreba za održivim rastom, skrb za budućnost i nastojanje postavljanja snažnih temelja na kojima će buduće generacije uživati u blagostanju.

Proračun Europske unije se gotovo u cijelosti troši za financiranje aktivnosti koje djeluju u korist predstavljenih politika. Kao značajni strateški okvir Strategija Europa 2020. sadrži sve napatke i prioritete koji su vodilja ka ostvarenju postavljenih ciljeva te predstavlja osnovicu svih daljnjih strategija koje su izrađene u svrhu doprinošenja boljitku i rastu Europske unije kao jedinstvene zajednice. Postavljajući jasne, mjerljive ciljeve proistekle iz strategije države osmišljavaju svoje dokumente koji su uvjet za pristupanje fondovima koje je Europska unija stavila na raspolaganje. Preduvjet pristupanju fondovima je usklađivanje institucionalnih i zakonskih okvira zemalja članica za svako programsko razdoblje. Iako svaki fond ima posebne karakteristike, a akcije u njihovom opsegu dosta diferencirane, u pojedinim sektorima međusobno se isprepliću u samoj srži ideja. Izvrsni su mehanizam za dopiranje u apsolutno sve dijelove života, svaka lokacija se može pomoću njih unaprijediti, stanovnici kontinuirano imaju mogućnost podrške osobnog rasta, razvoja i uspjeha. U Hrvatskoj postoji veliki potencijal, potrebe su prepoznate. U odnosu na alocirane iznose koji prelaze 10 milijardi eura, nužno je puno bolje upoznati građane s izvrsnim mogućnostima koje se pružaju putem natječaja. Pregledom osi u svakom fondu relativno svaka ideja se može financirati ako se dobro argumentira korist koja nastaje planiranim aktivnostima. Iznimno je teško u početku prepoznati i definirati samu potrebu, svrhu projekta, ciljeve i proces provedbe i tu ključnu ulogu imaju edukacije koje su raznolike i brojne i provode se na nacionalnoj razini. Često se unutar određenih struka provode seminari koji uspješno pokrivaju veliki dio potencijalnih korisnika fondova. Informiranje javnosti i korisnika fondova je najčešće putem internetskih portala te je bitno ažurno praćenje relevantnih izvora no i tu se unutar svakog fonda odvaja dio sredstava upravo za postizanje vidljivosti i informiranosti šire javnosti.

Republika Hrvatska ima dužnost kroz posrednička tijela rasporediti što veće novčane iznose Europskih strukturnih i investicijskih fondova, jer stanje ekonomije u svijetu nije povoljno, a građani male zemlje velikog potencijala ne zaslužuju živjeti ispod prosjeka koji je garantiran unutar Europske unije svim europskim građanima.

LITERATURA:

1. Europska komisija (2010.) *Priopćenje komisije europa 2020. -Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast*. Bruxelles: Europska komisija.
2. Fontaine P. (2007.) *Europa u 12 lekcija*. Luksemburg: Ured za službene publikacije Europskih zajednica, Europska Komisija
URL: http://www.mvep.hr/files/file/publikacije/Europa_u_12_lekcija-2006.pdf, (12-05-2016.)
3. Jeleč Raguž M. (2014.) *Start-up priručnik za strateški razvoj poduzetništva, Mogućnosti i izvori financiranja iz Europskih fondova za hrvatske poduzetnike*. Požega: Aktiva.
4. Sporazum o partnerstvu (2014) *između Republike Hrvatske i Europske komisije za korištenje EU strukturnih i investicijskih fondova za rast i radna mjesta u razdoblju 2014.-2020..* Zagreb URL: public.mzos.hr/fgs.axd?id=22782, (12-05-2016.)
5. Vela A. (2015.) *Menadžment ESI fondova 2014.-2020..* Zagreb: Školska knjiga.
6. Vlada RH (2014.) *Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020...* Zagreb: Vlada RH
URL: http://www.mingo.hr/public/investicije/OPKK_2014_2020_31316.pdf, (12-05-2016.)
7. Vlada RH (2015.) *Operativni program za pomorstvo i ribarstvo Republike Hrvatske za programsko razdoblje 2014.-2020..* Zagreb: Vlada RH
URL:<http://www.mps.hr/ribarstvo/UserDocsImages/EMFF/Operativni%20program%202014%202020/25112015/Operativni%20program%20za%20pomorstvo%20i%20ribarstvo%20RH%20za%202014.-2020..pdf>,(12-05-2016.)
8. Vlada RH (2014.) *Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020..* Zagreb: Vlada RH URL: <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=3633>, (12-05-2016.)
9. Vlada RH (2015.) *Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020..* Zagreb: Vlada RH
URL:http://www.mps.hr/ipard/UserDocsImages/Postpristupno%20razdoblje%2020EAFRD/PRR%20201420%20finalna%20ina%C4%8Dica%20HR/PRR%20RH%202014-2020_v1.4_finalna%20ina%C4%8Dica.pdf, (12-05-2016.)

Internet stranice :

1. Europa.eu: Proračun Europske unije (2015.)
URL:http://europa.eu/pol/financ/index_hr.htm (12-05-2016.)
2. Ec.europa.eu: Alokacije sredstava za Europske strukturne i investicijske fondove u svrhu postizanja europskih politika
URL: http://ec.europa.eu/contracts_grants/beneficiaries_en.htm (12-05-2016.)
3. Strukturnifondovi.hr: Alokacija iz ESI fondova za RH 2014.-2020.
URL: <http://www.strukturnifondovi.hr/esi-fondovi-2014-2020> (12-05-2016.)
4. Ec.europa.eu: Prioriteti za razdoblje 2014. – 2020.
URL: http://ec.europa.eu/regional_policy/hr/policy/how/priorities (13-05-2016.)
5. Licko-senjska.hr: Obilježen početak provedbe projekta „Razminiranje poljoprivrednih površina u Ličko – senjskoj županiji“
URL:<http://www.licko-senjska.hr/index.php/component/k2/item/485-obiljezen-pocetak-provedbe-projekta-razminiranje-poljoprivrednih-povrsina-u-licko-senjskoj-zupaniji> (14-05-2016.)
6. Licko-senjska.hr: Projekt razminiranje poljoprivrednih površina u Ličko-senjskoj županiji
URL:<http://www.licko-senjska.hr/index.php/kontakti/2-razno/200-projekt-razminiranje-poljoprivrednih-povrsina-u-licko-senjskoj-zupaniji> (14-05-2016.)
7. Mps.hr: Propisi i smjernice
URL: <http://www.mps.hr/ribarstvo/default.aspx?id=427> (12-05-2016.)
8. Apprrr.hr: Za modernizaciju uzgajališta školjaka isplaćeno 70 tisuća kuna iz europskog fonda za ribarstvo
URL: <http://www.apprrr.hr/za-modernizaciju-uzgajalista-skoljaka-isplaceno-70-tisuca-kuna-iz-europskog-fonda-za-ribarstvo-1891.aspx> (12-05-2016.)
9. Apprrr.hr: Za rekonstrukciju uzgajališta isplaćeno 5,2 milijuna kuna iz europskog fonda za ribarstvo
URL: <http://www.apprrr.hr/za-rekonstrukciju-uzgajalista-isplaceno-52-milijuna-kuna-iz-europskog-fonda-za-ribarstvo-1880.aspx> (12-05-2016.)
10. Ec.europa.eu: Kohezijski fond
URL: http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/en/funding/cohesion-fund (12-05-2016.)

11. Voda.hr: Ograničeni poziv na dostavu prijedloga projekata br. EN.2.1.13. za projekt "Razvoj vodno-komunalne infrastrukture Nova Gradiška"
URL: <http://old.voda.hr/ipa>, (12-05-2016.)
12. Novogradiska.com: Komunalna poduzća Nove Gradiške i Vodica prijavila projekte vrijedne više od 258 milijuna kuna
URL: http://www.novogradiska.com/5224_komunalna-poduzeca-nove-gradiske-i-vodica-prijavila-projekte-vrijedne-vise-od-258-milijuna-kuna.html (12-05-2016.)
13. Ec.europa.eu: Europski fond za regionalni razvoj
URL: http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/hr/funding/erdf/ (12-05-2016.)
14. Podobnik.hr: Mobilna aplikacija zensko zdravlje i web aplikacija pacijentica
URL: <http://www.podobnik.hr/novosti/mobilna-aplikacija-zensko-zdravlje-i-web-aplikacija-pacijentica/> (12-05-2016.)
15. Prevencija.hr: Centar za podršku mladima
URL: <http://prevencija.hr/wp/index.php/projekti/centar-za-podrsku-mladima/> (12-05-2016.)
16. Mmm.hr: Kvartalni tematski osvrt o položaju mladih na tržištu rada s posebnim naglaskom na NEET skupinu
URL: <http://www.mmh.hr/hr/vijesti/kvartalni-tematski-osvrt-o-polozaju-mladih-na-trzistu-rada-s-posebnim-naglaskom-na-neet-skupinu> (12-05-2016.)

POPIS GRAFIKONA I TABLICA :

GRAFIKONI:

Grafikon 1: Obveze Proračuna EU za 2015. godinu _____ str. 6.

Grafikon 2: Udio financiranja cilja iz Europskih socijalnih i strukturnih fondova _____ str. 12.

TABLICE:

Tablica 1: Tematski prioriteti strategije Europa 2020. _____ str. 13.

Tablica 2: Alokacija sredstava za Hrvatsku kroz Operativne programe _____ str.14.

IZJAVA O AUTORSTVU RADA

Ja, **Tamara Kovačić**, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog rada pod naslovom **Europski strukturni i investicijski fondovi** te da u navedenom radu nisu na nedozvoljen način korišteni dijelovi tuđih radova.

U Požegi, 28.06.2016.

Tamara Kovačić
